SZACHY

miesięcznik

Uczestnicy masowego meczu szachowego Górny-Śląsk — Dolny-Śląsk

NR 7 • LIPIEC 1952

CENA 3 ZŁOTE

GRA KORESPONDENCYJNA

WYNIKI ROZGRYWEK

II turniej koresp.

Grupa 15
Mysłowski 1 : 0 Nowak, Mysłowski 1 : 0 Olszański
Grupa 18
Padurek 1 : 1 Domański, Padurek $1^1/_2$: ½ Raczyński
Grupa 37
Jaworski 0 : 1 Górkiewicz

Turniej kwalif.

Grupa I.
Wycofał się z rozgrywek ob. Kröger — nie zawiadamiając sędziego turnieju.
Grupa II
Karolczyk 1 : 0 Martyniak
Grupa IV
Wycofał się z rozgrywek ob. Posko, nie zawiadamiając sędziego turnieju.

Odpowiedzi i decyzje sędziego

Ob. J. Galubiński, Oliwa. Jeżeli partner potwierdza inny ruch, niż jest zapisany w naszych notatkach, należy go zawiadomić o ew. pomyłce (bez względu na to, czy spostrzeżone to zostało od razu, czy po paru posunięciach). Partner obowiązany jest albo uznać swoją pomyłkę (a wtedy obowiązują go wszystkie jego posunięcia, już dokonane), albo przedstawić dowód pomyłki ze strony reklamującego (karta z dokonanym zapisem; dowód ten można przesłać reklamującemu, lepiej jednak — dla uniknięcia komplikacji — sędziemu turnieju z krótką notatką o istocie sporu. Wysyłając sporną kartę do sędziego, zawiadamia się przeciwnika o tym i przerywa grę na czas decyzji sędziego (jeśli taka decyzja jest potrzebna).

Ob. Czyrycki Stanisław, Drawko zostaje zwolniony z rozgrywek do dnia 1 października r.b.

Ob. Kwapień Bolesław, Raciborz. Proponowane przez Obywatela zaliczenie punktów w niczym nie zmieni układu sił. A regulamin jest regulaminem.

Ob Kalkowski Nikodem, Będzin. Gracz, który popełnił omyłkę, zostaje obciążony czasem potrzebnym na jej sprostowanie. Przepis jest wyraźny — i sądzę, że przeciwnik który lojalnie przyznał się do popełnienia omyłki zgodzi się również z jej regulaminowymi konsekwencjami.

Wielu grającym. Poruszaliśmy już parokrotnie sprawę trudności w ścisłym ustaleniu przekroczenia czasu przy grze korespondencyjnej. Praktyczne podejście do tej sprawy — to tolerancja wobec sporadycznych przewinień przeciwników, a reklamowanie u sędziego dopiero przy powtarzaniu się ich.

Ob. Michał Kwaśniewski, Zgorzelec, Boh. Ghetta 17 chciałby rozegrać kilka partii korespondencyjnych.

Olimpiada szachowa w Helsinkach

W dniach od 8—31 sierpnia r.b. odbędzie się Olimpiada szachowa w której po raz pierwszy weźmie udział ekipa szachowa ZSRR.

Udział w olimpiadzie dotychczas zgłosiły następujące państwa:

1) Anglia	16) Jugosławia
2) Argentyna	17) Kuba
3) Austria	18) Luxemburg
4) Belgia	19) Niemcy Zachodnie
5) Brazylia	20) N.R.D.
6) Chile	21) Norwegia
7) Czechosłowacja	22) Polska
8) Dania	23) Rumunia
9) Egipt	24) Saara
10) Finlandia	25) U.S.A.
11) Francja	26) Szwajcaria
12) Grecja	27) Szwecja
13) Holandia	28) Węgry
14) Islandia	29) Włochy
15) Izrael	30) Z.S.R.R.

Drużyny będą podzielone na dwie grupy półfinałowe z których do finału wchodzą po trzy zwycięskie drużyny. Każda drużyna składa się z 4 zawodników oraz 2 rezerwowych.

WYNIKI TURNIEJU W MIĘDZYZDROJACH

IV międzynarodowy turniej szachowy, rozegrany w czerwcu rb. w Międzyzdrojach, przyniósł następujące wyniki:

1—2. Balanel (Rumunia) i Milev (Bułgaria) — po 11 p.
3—4. Makarczyk (Polska) i Szily (Węgry) — po 10 p.
5. Tarnowski (Polska) — $9^1/_2$ p.
6. Szabo (Rumunia) — 9. p.
7—8. Bobocov (Bułgaria) i Koch (NRD) — po 8 p.
9—12. Gawlikowski, Plater, Pytlakowski i Śliwa (Polska) — po $7^1/_2$ p.
13—14. Arłamowski i Litmanowicz (Polska) — po 7 p.
15—16. Bakonyi (Węgry) i Grynfeld (Polska) — po 6 p.
17. Kübart (NRD) — $3^1/_2$ p.

Obszerne sprawozdanie z turnieju ukaże się w następnym numerze „Szachów".

SZACHY
MIESIĘCZNIK
WYDAWANY PRZEZ GŁÓWNY KOMITET KULTURY FIZYCZNEJ
Nr 7 LIPIEC 1952 ROK VI

22 LIPCA — ŚWIĘTO WOLNOŚCI NARODU POLSKIEGO

W roku bieżącym po raz ósmy cały naród polski obchodzi uroczyście dzień swego wyzwolenia.

Tak jak i w latach ubiegłych w dniu tym dokonujemy przeglądu wykonanej przez nas całorocznej pracy, podsumowujemy nasze dotychczasowe osiągnięcia.

Gdy osiem lat temu Armia Radziecka i Wojsko Polskie oczyszczały naszą ziemię od hitlerowskich najeźdźców — kraj nasz znajdował się jeszcze w ogniu straszliwej wojny, a większość naszego terytorium zajmował jeszcze wróg. Gdy zaś cały nasz kraj został wyzwolony, znaleźliśmy się wobec straszliwych ruin i zgliszcz, zniszczonych i spalonych miast i wsi, fabryk i warsztatów, wyludnionych gospodarstw rolnych, sparaliżowanej komunikacji.

W dniu 22 lipca 1944 r. Manifest PKWN wyznaczył naszemu krajowi drogę odbudowy i rozbudowy, wzywając najszersze masy do utworzenia Władzy Ludowej, do obalenia panowania obszarników i kapitalistów, do wyrwania Polski spod jarzma obcych imperialistów, do oparcia suwerenności i niepodległości Polski na wieczystym sojuszu ze Związkiem Radzieckim, do utrwalenia granic Polski na Odrze i Nysie.

W okresie minionych ośmiu lat wskazania Manifestu Lipcowego były ściśle przestrzegane. W rezultacie wysiłków całego narodu staliśmy się zwartym i mocnym Państwem Ludowym. Władza w naszym kraju niepodzielnie przeszła w ręce mas ludowych. Zgodnie z wolą narodu, w oparciu o przykład i pomoc Związku Radzieckiego, Polska weszła na drogę budownictwa socjalistycznego.

Wypełniwszy zwycięsko trzyletni Plan Odbudowy kraju i realizując z powodzeniem 6-letni Plan budowy podstaw socjalizmu zrobiliśmy olbrzymi krok naprzód na drodze do socjalistycznego uprzemysłowienia kraju. Jednocześnie rozwinęło się szybko rolnictwo polskie. Poprawiła się stopa materialna ludności pracującej — nie ma już u nas bezdomnych i bezrobotnych, niemal całkowicie zlikwidowany został u nas analfabetyzm, rozwinęło się szkolnictwo. Prawo do pracy, do wypoczynku, do nauki — stało się realną rzeczywistością. Z praw tych korzystają obecnie najszersze masy pracujące naszego kraju.

W miarę postępu budownictwa socjalistycznego naród nasz coraz bardziej kształtuje się jako naród socjalistyczny. „Naród polski jest dziś na tyle zwarty, jednolity, przeniknięty jedną wielką ideą, jakim nigdy nie był w poprzednich swoich dziejach. Ideą tą jest budowa społeczeństwa bezklasowego, wolnego od wyzysku, od przemocy, od głodu i bezrobocia, od przywilejów magnacko - kapitalistycznych i nędzy chłopsko - robotniczej. Ideą tą jest budowa Polski silnej, niepodległej, walczącej o trwały pokój i szacunek wzajemny wolnych narodów, o ich pogłębiającą się wciąż przyjaźń" — mówi tow. Bierut.

W roku bieżącym święto Wyzwolenia naszego kraju przypada na okres, kiedy amerykańscy imperialiści i ich satelici w coraz bezczelniejszy sposób usiłują rozpętać trzecią wojnę światową. Fakt ten nakłada na nas dodatkowy, a przy tym najważniejszy obowiązek jak najintensywniejszej walki o pokój.

Podobnie jak Związek Radziecki i wszystkie kraje demokracji ludowej, państwo nasze pochłonięte jest wielkim budownictwem pokojowym. Tak jak dla Związku Radzieckiego i wszystkich krajów demokracji ludowej, walka o pokój jest dla nas sprawą zasadniczą. Pamiętamy słowa towarzysza Stalina, że „pokój będzie zachowany i utrwalony, jeżeli narody ujmą w swe ręce sprawę zachowania pokoju i będą broniły jej do końca".

Towarzysz Bierut mówi: „Naród polski wraz ze wszystkimi siłami postępowymi pod przewodem wielkiego Związku Radzieckiego ujął w swe ręce sprawę zachowania pokoju. Naród polski wie, że walka o pokój, to walka o wszechstronny rozwój naszego kraju, o jego siłę gospodarczą, kulturalną i obronną. Naród polski nie będzie szczędził wysiłków na tej drodze".

Ósmą rocznicę wyzwolenia naszego kraju obchodzimy dumni z naszych dotychczasowych osiągnięć, ufni w nasz dalszy rozwój, pełni poczucia rosnącej siły międzynarodowego obozu pokoju, którego jedno z ogniw stanowimy.

Niech żyje i rozkwita nasza Ojczyzna — Polska Ludowa!

Niech krzepnie front narodowy w walce o pokój i Plan 6-letni!

Niech żyje i krzepnie międzynarodowy obóz pokoju i postępu pod przewodem Związku Radzieckiego!

Niech żyje Prezydent Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej Bolesław Bierut!

Niech żyje wódz obozu pokoju — przyjaciel Narodu Polskiego Wielki Stalin!

dr E. Arłamowski

TEORIA OTWARĆ W ŚWIETLE TURNIEJU SOPOCKIEGO

(dokończenie)

Gra Gońcem hetmańskim

Jedyny przykład tego rzadkiego debiutu dostarczył nam Plater w partii z Szilagyim. **1. Sf3 d5 2. d4 Sf6 3. Gf4 e6 4. e3 Sbd7 5. Gd3 Ge7 6. h3 b6 7. Se5 S:e5 8. d:e5 Se4** z równymi mniej więcej szansami.

Przyjęty gambit hetmański.

Główny wariant przyjętego gambitu hetmańskiego z przejściem następnie do wariantu Groningen, spotykamy w partii Szilagyi — Makarczyk **1. d4 d5 2. c4 d:c4 3. Sf3 Sf6 4. e3 e6 5. G:c4 c5 6. 0-0 a6 7. He2 Sc6 8. Wdl Hc7 9. Sc3 b5 10. Gb3 Gb7.**

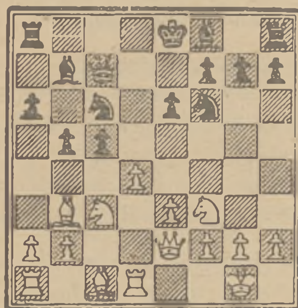

Pozycja ta do niedawna uchodziła za bardzo korzystną dla czarnych. Tymczasem w ostatnich latach znaleziono poważne wzmocnienie tego wariantu białymi, dające im przy poświęceniu piona silny atak. Tę kontynuację Szilagyi zna i stosuje **11. d5 e:d5 12. e4! d4 13. e5 0-0-0.** Powstała krytyczna pozycja, czarne wobec stworzonych gróźb nie mają wyboru **14. e:f6 d:c3 15. W:d8+ S:d8 16. b:c3 g:f6 17. a4 Wg8.** Sytuacja nie jest zupełnie jasna, ale wyczuwa się, że partia białych jest cokolwiek lepsza, mają swobodniejszą grę.

Wariant mannheimski zastosowano w partii Makarczyk — Herrmann: **1. d4 d5 2. c4 d:c4 3. Sf3 Sf6 4. Ha4+ Sd7 5. Sc3 a6 6. e4 e6 7. G:c4 Wb8.** Po tym posunięciu wypad Ha4 okazuje się niezbyt szczęśliwym pomysłem, gdyż ten układ figur daje czarnym okazję do rozwinięcia silnego ataku pionów na skrzydle hetmańskim, co zmusza tak Hetmana, jak i Gońca do wycofania się — w rezultacie czarne uzyskują lepszą partię: **8. Hc2 b5 9. Ge2 Gb7 10. e5 Sd5 11. Se4 Sb4 12. Hbl c5.**

Wariant Alechina, charakterystyczny przez wypad Gg4 — znajdujemy w 2 partiach: Neykirch — Szilagyi we właściwej formie i w partii Herrmann — Śliwa, użyty w nieco zmienionej postaci.

Debiut partii Neykirch — Szilagyi rozwinął się następująco: **1. d4 d5 2. c4 d:c4 3. Sf3 a6 4. e3 Gg4 5. G:c4 e6 6. h3 Gh5 7. Hb3.**

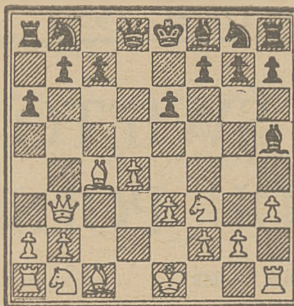

W pozycji diagramu czarne zagrały **7... Sc6**, natomiast za lepsze uważa się logiczne 7... G:f3 8. g:f3 b5 9. Ge2 c5 z interesującymi zwrotami. **8. Ge2** — Neykirch rozgrywa debiut zbyt pasywnie, należało grać 8. Gd2 — **8... Wb8 9. 0-0 Sf6 10. Sbd2 Ge7 11. Sc4 b5.**

W partii Herrmann — Śliwa ciąg Alechina zastosowano dopiero w 6. posunięciu. **1. d4 d5 2. c4 d:c4 3. Sf3 a6 4. Sc3 Sf6 5. a4 Sc6 6. e3 Gg4.** Również dalszy przebieg partii odbiegł od szablonów teoretycznych, gdyż białe nie grały Hb3, pozbawiając się w ten sposób jedynej szansy na utrzymanie inicjatywy na skrzydle hetmańskim **7. G:c4 e6 8. h3 Gh5 9. 0-0 Gd6 10. Wfel 0-0.**

Otwarcie katalońskie.

W otwarciu katalońskim możemy wyróżnić kilka grup. I tak wymienny system katalońskiego gambitu Hetmana, stanowiący właściwe przejście do przyjętego gambitu hetmańskiego, spotykamy w partiach Gereben — Gadaliński **1. d4 d5 2. c4 e6 3. Sf3 Sf6 4. g3 d:c4 5. Gg2 Sbd7 6. Sbd2 Sb6 7. S:c4 Gb4+** i Sebestyen — Koch: **1. d4 Sf6 2. c4 e6 3. g3 d5 4. Gg2 d:c4 5. Sf3 c5 6. 0-0 c:d4 7. S:d4 Gc5 8. Ha4+ Sd7 9. Sf3.** W obu partiach białe mają inicjatywę i swobodniejszą grę.

Drugą grupę stanowią te partie, gdzie czarne rezygnują z wymiany na c4 zostawiając ją na okres późniejszy — względnie białe w ogóle c2-c4 grają dopiero później, po zakończeniu rozwoju skrzydła królewskiego, a czarne budują obronę wg wzorów systemu półsłowiańskiego z charakterystyczną formacją pionów c6, d5, e6. Tu należą partie: Gereben — Popov, Szabo — Troianescu i Ciejka — Gereben. Przykładem tego solidnego systemu obronnego czarnych, może trochę pasywnego, lecz trudnego do skruszenia jest debiut partii Szabo — Troianescu: **1. Sf3 d5 2. g3 Sf6 3. Gg2 e6 4. d4 Ge7 5. 0-0 0-0 6. c4 c6 7. Hc2 Sbd7 8. Sbd2 b6** — gdzie czarne bez większych trudności osiągnęły wyrównanie.
nanie.

System kataloński w grze pionem hetmańskim, a więc bez c2-c4, reprezentuje partia Sebestyen — Balcarek: **1. d4 e6 2. g3 Sf6 3. Gg2 d5 4. Sf3 Sbd7 5. 0-0 Ge7 6. b3 0-0 7. Gb2 Se4.** Ta pozycja Skoczka z nast. f7-f5 stworzyła czarnym silną bazę w centrum. W dalszym ciągu również białe stworzyły budowę stonewallowską. Czarne otrzymały conajmniej równą partię.

Angielska.

W angielskiej grze 4 Skoczków **1. c4 e5 2. Sc3 Sf6 3. Sf3 Sc6.** Sebestyen wybrał przeciw Neykirchowi pasywną kontynuację **4. a3 d5 5. c:d5 S:d5 6. e3.**

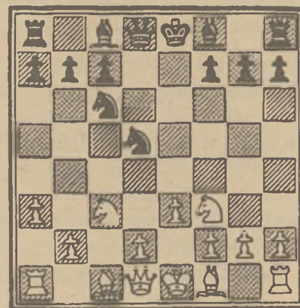

(na diagramie brak cz. piona e5)

W tej pozycji Neykirch mógł uzyskać od razu przewagę, wykorzystując niedokładności białych w ostatnim posunięciu przez 6... S:c3 7. b:c e4 8. Sd4 Se5! — zagrał jednak słabiej **6... Ge7**, co pozwoliło białym na utrzymanie inicjatywy **7. Hc2 0-0 8. b4 a6 9. Gb2 S:c3 10. d:c3 Gg4 11. Gd3 h6 12. Ge4.**

W partii Ciejka — Troianescu przeciw systemowi angielskiemu broniły się czarne manewrem staroindyjskim **1. Sf3 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 Gg7 4. e4 d6 5. g3 Gg4.** Błędne założenie debiutu ze strony białych (oddały one czarnym ważne pole centralne d4) **6. h3 G:f3 7. H:f3 Sc6 8. d3 Sd4 9. Hdl 0-0 10. Gg2 c6**, a następnie kilka niedokładności, dały już w debiucie czarnym przeważającą pozycję: **11. Ge3 Sfd7 12. f4! Hb6 13. Hd2? Sc2+! 14. H:c2 H:e3+.**

W symetrycznej grze angielskiej **1. Sf3 Sf6 2. c4 e6 3. Sc3 c5**, jaką spotykamy w partii Szilagyi — Sebestyen, białe uzyskały po wymianie na d4 nieco więcej inicjatywy, jednak pewną rekompensatę mają czarne w zdwojonych pionach c3-c4. **4. d4 e:d4 5. S:d4 Gb4 6. e3 0-0 7. Ge2 Se4 8. Hc2 S:c3 9. b:c3 Ge7 10. 0-0 Sc6.**

W partii Makarczyk — Ciejka, na otwarcie angielskie zastosowały czarne holenderski system obrony: **1. Sf3 e6 2. c4 f5 3. Sc3 Sf6 4. d3 d6 5. g3.** Białe dostosowały się natychmiast do proponowanej zmiany, fianchettując gońca królewskiego i dochodzą szybciej do e4 — **5... Ge7 6. Gg2 0-0 7. e4 f:e4 8. d:e4 e5 9.**

Sd5 c5 10. S:e7+ H:e7. Mimo większej swobody terenowej białych, partię należy uważać raczej za równą.

Debiut Reti'ego.

W partii Plater — Sebestyen, ten ostatni bronił się systemem nowojorskim. **1.Sf3 d5 2. g3 c6 3. Gg2 Sf6 4. 0-0 Gf5 5. d3 e6 6. c4 Gc5 7. b3 0-0.**

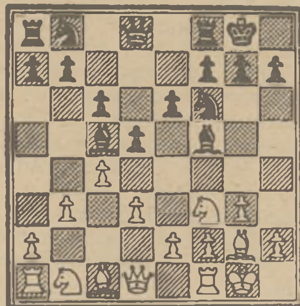

W pozycji diagramu białe odbiegły w dalszym ciągu od wypróbowanego już sposobu zwalczania tej obrony przez 8. Gb2 Sbd7 9. Sbd2 He7 10. Hc2 e5 11. c:d5 c:d5 12. e4 — przeniosły natomiast punkt ciężkości na opanowanie pola e5 grając **8. d4 Gd6 9. Gb2 Sbd7 10. Sbd2 h6 11. Wel a5 12. Se5** z lekką przewagą białych.

Wymienny system (z przestawieniem posunięć) spotykamy w partii Popov — Plater **1. Sf3 Sf6 2. d4 g6 3. g3 Gg7 4. Gg2 d5 5. 0-0 0-0 6. c4 d:c4.** Ponieważ już uprzednio obie strony fianchettowały Gońce, białe odbijają piona manewrem **7. Sa3 Sc6 8. S:c4 Ge6 9. b3 a5.**

Popularną w ostatnich czasach odmianę tego debiutu zw. systemem Barczy, której trzon stanowi układ **1. Sf3 d5 2. g3 c5 3. Gg2 Sf6 (Sc6) 4. 0-0 e6** spotykamy w 5 partiach: Neykirch — Gadaliński, Szabo — Popov, Plater — Ciejka, Plater — Szabo i Plater — Gadaliński. W tej konstelacji jeden plan białych zmierzał do opanowania pola e4, przez zaatakowanie piona d5 — bądź z flanki przez c4, co miało miejsce w partii Szabo — Popov **5. d3 Sc6 6. Sbd2 Ge7 7. c4 d4** — bądź atakiem centralnym jak w partiach Neykirch — Gadaliński **5. d3 Sc6 6. Sbd2 Ge7 7. e4 0-0** lub Plater — Gadaliński **5. d3 b6 6. e4 Gb7 7. e:d5 G:d5.** Inny plan białych polegał na kontrolowaniu punktu e5 przez natychmiastowe zaatakowanie czarnych pionów centralnych, jak to przeprowadził Plater w swoich partiach przeciw Ciejce **1. Sf3 Sf6 2. g3 d5 3. Gg2 c5 4. 0-0 Sc6 5. d4 e6 6. c4 c:d4 7. S:d4 Hb6** i przeciw Szabo **1. Sf3 d5 2. g3 c5 3. Gg2 Sc6 4. d4 e6 5. 0-0 Sf6 6. c4 d:c4 7. Se5.**

D Z I A Ł   P A R T I I

825

GAMBIT HETMANA

grany w finale drużynowych mistrzostw Polski na r. 1952 w Zakopanem

Gawlikowski — Ciejka

1. d2-d4 d7-d5 2. c2-c4 c7-c6 3. Sg1-f3 e7-e6 4. e2-e3 f7-f5

Tzw. słowiański stonewall, obrona dająca czarnym pewne szanse ataku na prawym skrzydle, ale nieco „sztywna", niezupełnie solidna i na ogół rzadko stosowana. Przed kilkudziesięciu laty z względnym powodzeniem stosowali ją jedynie Przepiórka, dr Tartakower i Spielmann.

5. Gf1-d3 Gf8-d6 6. Hd1-c2 Hd8-f6 7. Sb1-c3 Sg8-e7(?)

Groziło 8. c:d5 e:d5 9. S:d5!, lepsze i naturalniejsze było jednak 7...Gd7 z następnym rozwinięciem skoczka przez h6 na f7. Natomiast po 7...Sa6 podaje dr Aliechin 8. a3! z groźbą przede wszystkim 9. c5 i 10. G:a6 i białe stoją świetnie.

8. b2-b3 Sb8-d7

Po 8...Sa6 nastąpiłoby znów przede wszystkim zapobiegawcze 9. a3.

9. Gc1-b2 0-0 10. 0-0-0!

Oryginalna koncepcja, jak się jednak okazuje — nie nowa. Już na marginesie swej partii z dr Treybalem (Semmering, 1926), której początek był następujący: 1. d4 d5 2. c4 c6 3. e3 e6 4. Gd3 f5 5. Hc2 Hf6 6. Sc3 Gd7 7. Sf3 Gd6 8. a3! Sh6 9. b3 Sf7 10. Gb2 — pisał dr Aliechin, że „białe stoją bardzo dobrze, grożąc przede wszystkim h2-h3 z następnym 0-0-0 i g2-g4".

Istotnie: założenie debiutu czarnych sprzyjać może jedynie ich atakowi na prawym skrzydle, nie są one tam natomiast przygotowane do obrony, natomiast białemu królowi na lewym skrzydle nie grozi żadne niebezpieczeństwo, gdyż otoczony on jest więcej niż dostateczną ilością własnych figur. Białym będzie również znacznie łatwiej otworzyć linię na prawym skrzydle, niż czarnym na lewym i to musi zadecydować.

10...b7-b6 11. Kc1-b1

Białe zbliżają na wszelki wypadek króla do idealnego, najbezpieczniejszego pola a1, usuwając go jednocześnie z przekątnej c1-h6, aby po ew. e3-e4, możliwym w kilku wariantach, nie dysponowały czarne jakimś niepotrzebnym wtrąconym szachem.

11...Gc8-b7 12. h2-h3 Kg8-h8 13. g2-g4!

Ten silny atakujący ruch umożliwiony jest małą taktyczną finezją: po 13...f:g4 14. h:g4 H:f3 15. Ge2! czarne, zagrożone matem muszą oddać hetmana na h1 i oczywiście szybko przegrywają. Natomiast w tym wariancie 15. G:h7, albo 15. W:h7+ było co najmniej znacznie mniej przekonywujące i prowadzące do zupełnie zbytecznych komplikacji.

13...Se7-g8 14. g4:f5 e6:f5 15. Wh1-g1 Sg8-h6

Pozycja czarnych jest stracona: groziło 16. Wg5 z atakiem na f5, który mógł jeszcze dodatkowo zostać wzmocniony ruchem Sh4 (po uprzednim Wd-g1) ruch 15...h6 osłabiłby w decydujący sposób pole g6, a po 15...g6 walka rozstrzygnęłaby się na linii „h" po h3-h4-h5:g6 itd.

16. Wg1-g5 Wf8-f7 17. Wd1-g1 Sd7-f8

Umożliwia decydujące wtargnięcie skoczka, groziło jednak m. in. po prostu 18. Sh4 (18...Sg4 19. W:f5!).

18. Sf3-e5! Gd6:e5

Po odejściu wieży padał pion f5 teraz zaś otwiera się gońcowi białemu śmiercionośna przekątna a1-h8.

19. d4:e5 Hf6-e6 20. Sc3-e2

Grozi 21. Sf4 i 22. e6, albo po prostu 21. Sd4 i 22. S:f5.

20...He6-d7 (?)

Sprowadza praktycznie natychmiastowy koniec. Odrobinę lepsze było 20...Hc8.

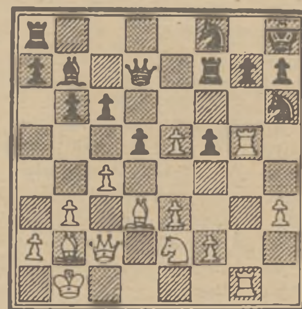

21. Wg5:g7! Sf8-e6

Po 21...W:g7 22. W:g7! Hc8 (bicie czymkolwiek na g7 kosztuje od razu po e5-e6 hetmana) 23. e6 czarne mogą się poddać.

22. Wg7-g3 Wa8-f8 23. Se2-f4

Grozi Sf4-h5-f6 i G:f5, albo Hc2-e2-h5, po 23...S:f4 nastąpi 24. e6+. Czarne zagrały jeszcze nienajszczęśliwiej.

23...Sh6-g8(?)

i po

24. Gd3:f5! poddały się.

Grozi strata figury, a po 24...W:f5 25. H:f5 hetman nietykalny wobec wiszącego mata na g8.

(**Uwagi: St. Gawlikowskiego**)

826

KRÓLEWSKO - INDYJSKA

grana w II rundzie turnieju półfinałowego o mistrzostwo Polski w Olsztynie 1952 r.

Bratoszewski — Doda

1. d2-d4 Sg8-f6 2. c2-c4 g7-g6 3. Sb1-c3 Gf8-g7 4. Sg1-f3 0-0 5. g2-g3 d7-d6 6. Gf1-g2 Sb8-d7 7. 0-0 e7-e5 8. e2-e4 c7-c6.

Pachman uważa to posunięcie za najsilniejsze. Równie jednak dobre jest — obecnie często grywane przez arcymistrzów radzieckich 8... e:d4.

9. Gc1-e3.

Ta kontynuacja — jakkolwiek stosunkowo mało praktycznie zbadana — prowadzi zazwyczaj do ciekawej, niekiedy bardzo ostrej gry. Najsolidniejszym systemem jest jednak 9. h3. Białe odbierając czarnemu Skoczkowi pole g4 przygotowują posunięcie 10. Ge3.

9. ... Sf6-g4 10. Ge3-g5 f7-f6 11. Gg5-c1.

Najsilniejsze posunięcie.

11. ... Sg4-h6.

W tej pozycji — moim zdaniem — posunięcie to nie jest wcale gorsze od znanego 11... f5, które prowadzi do b. ostrej i skomplikowanej gry. Np. 12. Gg5! He8 13. d:e5 d:e5 14. e:f5 g:f5 15. We1 e4 16. Sh4 Sge5 17. f4 h6 18. S:f5 W:f5, 19. G:e4 itd.

Do bardzo mało zbadanych wariantów może sprowadzić grę polecane przez Vukovića 13. d5! (zamiast 13. d:e5) — na co Pachman podaje nast. kontynuację 13. ... h6! 14. d:c6 b:c6 15. Gc1 He6! oceniając pozycję, jako zupełnie zadowalającą dla czarnych.

Z oceną pozycji przez Pachmana nie mogę się zgodzić, gdyż białe po posunięciu 16. Sh4! dysponują licznymi groźbami, przed którymi czarnym trudno jest się bronić. Grozi przede wszystkim 17. e:f i 18. G:c6 oraz 17. h3 i po odejściu Skoczka na f6 — 18. S:g6 itd. Bez względu na i tak bardzo trudną obronę czarnych, słabości pionów c6, d6 i g6 są aż nadto widoczne i staną się teraz wyraźnie dogodnym obiektem ataku.

Bolesławski przeciw Ragozinowi w XIII mistrzostwach ZSRR zagrał 11... We8, lecz po 12. h3 Sh6 13. Ge3 Sf8 15. b4 Gd7 16. d5 otrzymał gorszą pozycję.

12. d4:e5.

To posunięcie jest raczej wygodne dla czarnych, ponieważ zbyt wcześnie likwiduje napięcie w centrum. Białe miały na uwadze szybkie opanowanie linii d — co jednak w tym wariancie nie jest absolutnie groźne dla czarnych. Po ulokowaniu przez czarne Skoczka na f7 białe nie mają żadnych punktów zaczepnych.

Należało dążyć do zablokowania centrum oraz rozpoczęcia pionowego ataku na skrzydle hetmańskim.

12. ... d6:e5.

Teraz dochodzi do spokojnej gry pozycyjnej, w której — jak wykaże dalszy ciąg partii — czarne posiadają większe możliwości lawirowania.

13. b2-b3 Sh6-f7 14. Gc1-a3 Wf8-e8 15. Hd1-d3?

Błąd, który czarne natychmiast wyzyskują. Należało grać 15. Hc2.

15. ... Hd8-a5! 16. Ga3-b2 Sd7-c5 17. Hd3-c2 Gc8-g4.

Teraz widać skutki błędnego 11. posunięcia białych. Czarne ukończyły rozwój posiadając już znaczną przewagę pozycyjną, którą będą konsekwentnie powiększać. Groźba ulokowanaia skoczka na d4 staje się już aktualna.

18. a2-a3 Sc5-e6 19. b3-b4 Ha5-c7 20. Sc3-e2.

Wymuszone, gdyż groziło proste 20... G:f3 z nast. 21... Sd4 itd.

20. ... Wa8-d8 21. c4-c5.

Aby otworzyć przekątną a2-g8.

21. ... Hc7-c8!

Przygotowuje akcję na skrzydle królewskim.

22. Wa1-d1 Wd8:d1 23. Wf1:d1 Se6-g5 24. Sf3:g5 Sf7:g5.

Wymiana na g5 nie przyniosła białym oczekiwanej ulgi, gdyż czarne nadal trzymają punkty h3 i f3.

25. Gb2-c1 Sg5-h3+.

Teraz czarne wyzyskują nieobecność Wieży na f1. Oczywiście grubym błędem byłoby 25... Sf3+?? 26. G:f3 G:f3 27. Hb3+ i czarne tracą figurę!

26. Kg1-f1 We8-f8.

Grozi 27... f5 z szybkim rozbiciem pozycji białego Króla.

27. f2-f3.

Białe liczą, że po odpędzeniu Gońca g4 i wymianie Skoczka h3 obronią się przed bezpośrednimi groźbami.

27. ... Gg4-e6 28. g3-g4 Sh3-g5 29. Gc1:g5 f6:g5 30. Kf1-e1.

Nieco lepsze było 30. Kg1, choć i wówczas pozycja białego Króla była nie do pozazdroszczenia.

30. ... h7-h5 31. h2-h3 Hc8-e8. 32. Hc2-d2 Gg7-f6 33. Gg2-f1 He8-f7 34. Se2-g1 Gf6-e7 35. Gf1-d3.

Groziło 35... h:g 36. h:g G:g4 itd.

35. ... b7-b6!

Aby uaktywnić swego czarnopolowego Gońca.

36. c5:b6 a7:b6 37. Wd1-c1 c6-c5 38. g4:h5.

Wymuszone — gdyż groziło 38... c4 i po dowolnym odejściu Gońca 39... h:g 40. h:g G:g4 itd.

38. ... g6:h5 39. Ke1-e2 c5-c4 40. Gd3-b1 Ge6:h3 41. Hd2-c3 Gh3-e6 42. Gb1-a2 b6-b5 43. Hc3:e5 g5-g4 44. He5-g3.

Dłuższy opór stawiało 44. f4.

44. ... Hf7-g7!

i białe ze względu na wariant: 45. Wc2 g:f3+ 46. Kf2 H:g3 47. K:g3 f2 48. W:f2 Gh4 itd. — poddały partię.

(Uwagi D. Dody).

827

OBRONA NIMCOWICZA

grana w półfinałach drużynowych mistrzostw Polski w Gliwicach rb.

Dzięciołowski — Jurkiewicz

1. d2-d4, Sg8-f6. 2. c2-c4, e7-e6. 3. Sb1-c3, Gf8-b4. 4. e2-e3, Gb4:c3+. 5. b2:c3, 0-0.

Słaba kontynuacja. Ruch czarnych 4... G:c3+ jest rzadko spotykany, gdyż prowadzi do systemu Sämischa z tempem mniej dla czarnych, jednak po 5... d6. 6. Gd3, e5. 7. e4 czarne odzyskują stracone tempo. e2-e3-e4). Zdaniem mistrza Grynfelda białe w tym wariancie mogą grać lepiej 7. d:e5, d:e5. 8. Ga3! i czarne mają poważne trudności z przeprowadzeniem roszady.

6. Gf1-d3, d7-d6. 7. Sg1-e2, e6-e5. 8. Se2-g3.

Teraz wychodzi na jaw słabość piątego posunięcia czarnych: białe zdołają umieścić białopolowego gońca poza łańcuchem swych pionów, wymienić go za „dobrego" gońca czarnych, po czym na pole f5 wejdzie skoczek, co będzie miało decydujące znaczenie.

8... c7-c5. 9. 0-0, Wf8-e8. 10. Hd1-c2, Sb8-c6. 11. d4-d5, Sc6-e7.

Na 11... Sa5 z celem przeprowadzenia charakterystycznego ataku na zdwojonego piona c4 za pomocą b7-b6 i Ga6 nastąpi 12.f4

12. Gc1-d2, Se7-g6. 13. f2-f3.

Przygotowuje zdwojenie wież na linii „f" i zabiera czarnym figurom pole g4.

13... Gc8-d7. 14. Wf1-f2, Wa8-b8. 15. Wa1-f1, a7-a6. 16. Gd3-f5, b7-b5. 17. c4:b5, a6:b5. 18. e3-e4, Sg6-f4.

Groziło 19. f4 z atakiem na linii „f". Ruch w tekście paruje tę groźbę, jednak obrona słabego czarnego piona f4 będzie możliwa jedynie za cenę osłabienia pozycji czarnych pionów na skrzydle króla (21... g5).

19. Gf5:d7, Hd8:d7. 20. Gd2:f4, e5:f4. 21. Sg3-e2, g7-g5. 22. Hc2-d2!

Po 22. g3 czarne mogłyby jeszcze skomplikować grę ruchem 22... g4 z poderwaniem punktu e4.

22... We8-e5. 23. g2-g3, f4:g3. 24. Se2:g3, h7-h6.

Groziło 25. Sf5 i 26. H:g5+.

25. Wf2-g2, Kg8-h7.

Groziło 26. h4.

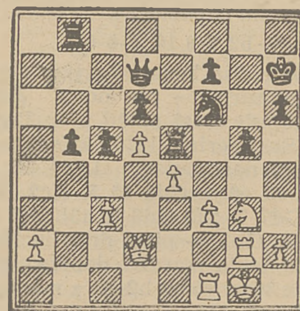

26. f3-f4! We5-e7.

Punkt e4 jest oczywiście nietykalny z powodu 27. Hc2 itd. Ruchem w tekście czarne bronią jeszcze raz punktu f7 i planują przeprowadzenie skoczka na e5, co jednak nie może już uratować partii.

27. f4:g5, Sf6-g4. 28. h2-h3, Sg4-e5. 29. Sg3-f5, We7-e8. 30. g5-g6+! f7:g6. 31. Hd2:h6+, Kh7-g8. 32. Wg2:g6+, Se5:g6. 33. Hh6:g6+, Kg8-h8. 34. Wf1-f4, We8-e7 i czarne równocześnie poddały się z powodu nieuniknionego mata (35. Wh4+, Wh7. 36. Hf6+, Kg8. 37. Wg4+ itd.).

(Uwagi: **A. Dzięciołowskiego)**

828

STAROINDYJSKA

grana w turnieju eliminacyjnym w Zakopanem 1952.

Gawlikowski — Grynfeld

1. c2-c4 Sg8-f6 2. Sb1-c3 g7-g6 3. e2-e4 d7-d6 4. f2-f3 Gf8-g7 5. d2-d4.

Do tej pozycji białe dążyły, uważając, że tzw. system Sämischa jest najgroźniejszą bronią przeciwko obronie staroindyjskiej. Uważam, że cały ten system jest groźny wtedy gdy czarne szybko zroszują krótko, bo wówczas białe piony g i h rozpoczynają groźny szturm. Ale przecież czarne nie muszą tak rychło roszować...

5. ... e7-e5 6. Sg1-e2 Sf6-h5 7. Gc1-e3 Sb8-c6 8. d4-d5 Sc6-e7 9. g2-g4 Sh5-f6 10. Hd1-d2 h7-h5 11. g4-g5 Sf6-d7 12. h2-h4 a7-a5 13. 0-0-0 b7-b6.

Czarne chcą uplasować Skoczka na c5 i w razie ew. wymiany G:c5 odbiją pionem b, otwierając linię b do ataku.

14. Se2-g3 Sd7-c5 15. f3-f4! e5:f4 16. Ge3:f4 Gc8-g4 17. Gf1-e2 Gg4:e2 18. Sg3:e2 Hd8-d7 19. Gf4-e3?

Błąd. Należało grać 19. Wdf1, a następnie wszystkimi ciężkimi figurami atakować punkt f7.

19. ... Gg7-e5 20. Ge3-d4 Se7-c8 21. Se2-f4 0-0!

Wreszcie przyszedł czas, aby zroszować. Jeśli czarne mogą czekać z roszadą aż 20 posunięć, to znaczy, że system obrany przez białe nie jest „groźny".

22. Gd4:e5?

Błąd, gdyż Skoczek c8 zajmuje pole d6 i czarne uzyskują lekką przewagę.

22. ... d6:e5 23. Sf4-d3 Sc5:d3+ 24. Hd2:d3 Sc8-d6 25. Wh1-g1?

Należało grać 25. Sb5 po czym mogło nastąpić 25... S:b5 26. c:b5 a4 27. Kb1 Wa5 28. Wc1 H:b5 (28... W:b5 29. W:c7 W:b2+ 30. K:b2 H:c7 31. d6!) 29. H:b5 W:b5 30. W:c7 Wb4 31. We1 f6! z bardzo ostrą grą w końcówce czterowieżowej. Po posunięciu w tekście czarne przejmują inicjatywę.

25. ... a5-a4 26. Kc1-b1 Wa8-a5 27. Wd1-c1 Wa5-c5 28. Sc3-e2.

Lepsze było 28. b3. Pomimo, że otwiera się linia a, to jednak białe mają dostateczne siły do obrony pozycji Króla.

28. ... Wf8-b8 29. Wc1-c2 b6-b5 30. c4:b5 Wc5:b5 31. Wg1-c1 Hd7-g4!

Teraz wychodzą na jaw skutki wczesnego forsowania pionów w debiucie.

32. Kb1-a1 Hg4:e4 33. Hd3-h3 Wb5:d5 34. Se2-c3 Wd5-d3 35. Hh3-d7.

Białe podejmują w niedoczasie rozpaczliwą próbę kontrataku ale bezskutecznie.

35. ... He4-c4 36. a2-a3 Sd6-b5 37. Sc3:b5 Hc4:c2 38. Hd7:c7 Hc2:c7 39. Sb5:c7 Wb8-c8 40. Ka1-b1 Wd3-d4 i białe poddały się.

(Uwagi **I. Grynfelda).**

829

PARTIA KATALOŃSKA

grana w turnieju eliminacyjnym w Zakopanem rb.

Gawlikowski — Balcarek

1. d2-d4, e7-e6. 2. c2-c4, Sg8-f6. 3. g2-g3, d7-d5. 4. Gf1-g2, c7-c6.

Starszy, dość pasywny i rzadziej dziś stosowany system obronny. Łatwiejsze wyrównanie według obecnego stanu teorii uzyskują czarne w wariantach, wynikających po 4... d:c4.

5. Sg1-f3, Sb8-d7.. 6. Sb1-d2. Gf8-e7 7. 0-0, 0-0. 8. b2-b3.

Zwykle grywa się tu odrazu 8. Hc2 z dalszym 9. e4.

8... Hd8-c7 (?)

Przedwczesne i nienaturalne posunięcie, gdyż czarnym nie udaje się w korzystny sposób przeprowadzić uwalniającego manewru e6-e5. Lepsze jest proste 8... b6 wraz z Gb7 i dopiero po Wc8 — Hc7 — Wf-d8 ewentualna dalsza ewakuacja hetmana na b8 z późniejszym uwolnieniem przez c6-c5.

9. Gc1-b2, b7-b6. 10. Hd1-c2, Gc8-b7. 11. e2-e4, d5:e4 (?).

Druga niedokładność, prowadząca już do dość wyraźnego pogorszenia pozycji czarnych. Czarne przeoczyły następne „wtrącone" posunięcie białych i dlatego lepiej było bić skoczkiem. Wchodziło również w rachubę 11... Wa-c8 aby po 12. e5, Se8 przez f7-f6 podrywać centrum pionowe białych.

12. Sf3-g5!

Znacznie silniejsze, niż 12. S:e4, S:e4. 13. H:e4, c5 i czarne łatwo wyrównują. Teraz 12... c5 nie miałoby już tej siły, gdyż po 13. Sg:e4, S:e4. 14. S:e4, c:d4. 15. G:d4 białe utrzymałyby przewagę terenową i ważny atut w obliczu zbliżającej się końcówki — przewagę pionową 3:2 na lewym skrzydle.

12... Wa8-d8. 13. Sg5:e4, Sf6:e4. 14. Sd2:e4, f7-f5?

Ciężka pozycyjna omyłka, po której partię czarnych można już uznać za strategicznie przegraną. Czarny pion e6, przyzostały i słaby stanie się nieuleczalną, trwałą słabością ich pozycji, wymagającą stałej opieki, a na zorganizowanie kontrataku na prawym skrzydle nie będą mieć czarne ani odpowienich środków, ani czasu.

15.Se4-c3, Ge7-f6. 16. Wa1-d1, Sd7-b8. 17. Sc3-e2, Hc7-f7. 18. f2-f4.

Aby ostatecznie zafiksować słabość na e6 i zdobyć pole e5 dla białego skoczka.

18.... Sb8-d7. 19. Se2-c1, Gf6-e7. 20. Sc1-d3, Ge7-d6. 21. Hc2-e2, Wf8-e8. 22. Wf1-e1, Gb7-a8. 23. Sd3-e5, Sd7:e5. 24. f4:e5.

Przewaga białych przybrała obecnie nieco inny charakter: bezpośrednia droga ataku na największą słabość pozycji czarnych — piona e6 — linia „e" została zamknięta, ale za to jeszcze bardziej wzrosła przewaga terenowa, a punkty d6 i f6 są niedostępne dla czarnych figur. Najbliższym planem białych będzie teraz wymiana „złego" czarnopolowego gońca czarnych, pozostawienie czarnym jedynie „złego" gońca białopolowego, a następnie otworzenie pozycji za pomocą przełomu g3-g4, albo d4-d5.

24... Gd6-f8. 25. We1-f1, h7-h5.

Dalsze przykre osłabienie pozycji roszady, groziło już jednak oczywiście bezpośrednie 26. g4.

26. Gg2-f3, g7-g6. 27. He2-g2, Hf7-c7.

Okazuje się, że nie tylko punkt e6, ale również c6 wymaga czułej opieki. Po c6-c5 białe prosto wymieniają gońce, a następnie forsują d4-d5 z wielką przewagą.

28. Wd1-d3, Gf8-g7. 29. Wf1-d1, Wd8-d7. 30. Gb2-c1, Ga8-b7. 31. Gc1-f4, Gg7-f8. 32. Hg2-d2, Gf8-e7. 33.Gf4-g5, Hc7-d8. 34. Gg5:e7, Hd8:e7. 35. Hd2-h6.

Wymieniwszy czarnopolowe gońce zrealizowały białe znaczną część swego planu. Nie tylko czarne pola, ale również piony królewskie w obozie czarnych są obecnie katastrofalnie słabe.

35...He7-g7. 36. Hh6-g5, Wd7-e7. 37. h2-h3, Kg8-h7. 38. g3-g4, Hg7-h6. 39. Hg5-f6, h5:g4. 40. h3:g4, Hh6-g7. 41. Hf6-h4+, Hg7-h6. 42. Hh4-f6

Posunięcie zapisane do koperty, bardzo „wygodne", gdyż nie zmienia zasadniczo pozycji i pozwala na spokojne zbadanie w analizie domowej czy białe powinny wymienić hetmany, przechodząc do lepszej końcówki i w jakiej uczynić to pozycji, czy kontynuować atak bez wymiany tych figur.

42...Hh6-g7

Właściwie wymuszone wobec groźby 43. Kg2 i 44. Wh1. Jeżeli 42... g5 to 43. g:f5, H:f6. 44. e:f6 i po 44...Wf7. 45. Gh5 tracą czarne jakość, po 44...Wd7. 45. f:e6, W:e6? 46. Gg4 — również jakość, a po 44...Wc7 nastąpi 45. f7! i czarne po raz trzeci tracą jakość, albo jeszcze jednego piona.

43. Kg1-g2!

Najkonsekwentniejsze.

43...We7-f7 !

Po 43...H:f6. 44. e:f6, Wd7. 45. g5, We-d8 (grozi 46...e5) nastąpiłoby 46. Wh1+, Kg8. 47 Wh6, Kf7. 48. Wh7+, Kg8. 49. W:d7. W:d7 50. Wd1 i czarne nie mogą przeszkodzić białemu królowi w marszu na e5 z łatwą wygraną.

Słabe było również 43...Wf8. 44. Hg5 z następującym wariantem: 44...Kg8! (44...f:g4? 45. Ge4 wraz z Wd1-h1-h6) 45. Wh1, Kf7. 46. g:f5! e:f5 (46...g:f5. 47. Gh5+, Kg8. 48. Gg6! wraz z Wd-h3 i wygrywa) 47. Wd-d1! Wh8 (47...c5. 48. Gd5+!) 48. W:h8, H:h8. 49. Wh1, Hg7. 50. Wh6 (grozi 51. W:g6! H:g6. 52. Gh5) We6 i teraz albo kombinacyjnie 51. Gh5!, albo spokojnie 52. Hh4 z wygraną białych w obu wypadkach.

44. Wd1-h1+, Kh7-g8. 45. Hf6-g5, f5:g4

Wobec groźby 46. Wh6 praktycznie wymuszone.

46. Gf3-e4, c6-c5. 47. Ge4:b7, Wf7-f5!

Bardzo niebezpieczne „wtrącone" posunięcie, które niestety przeoczyłem w analizie domowej i dopiero w dogrywce, przy szachownicy — musiałem znaleźć obalenie, które na szczęście istniało.

48. Hg5:g4, Hg7:b7+. 49. d4-d5! e6:d5. 50. Wh1-h6!

Oto właśnie upragnione obalenie koncepcji czarnych, wymagające jednak poświęcenie (coprawda przejściowo) „całej" wieży.

50...d5-d4+

Jeżeli czarne przyjmują ofiarę 50...d:c4+. 51. Kg1, c:d3 to po 52. W:g6+, Kh8. 53. H:f5 grozi przede wszystkim 54. Hf6+ z rychłym matem, a jeżeli 53...He7 to 54. Hh5+, Hh7. 55. Wh6 i td.

51. Kg2-g1, Wf5-f7. 52. Wd3-h3, Kg8-f8. 53. Hg4-g5, Wf7-g7. 54. Hg5-f6+ i czarne poddały się, wobec mata w 3 posunięciach.

(Uwagi: **St. Gawlikowskiego**)

830

OBRONA GRÜNFELDA

grana w turnieju eliminacyjnym w Zakopanem r.b.

Balcarek — **Plater**

1. d2-d4, Sg8-f6. 2. c2-c4, g7-g6. 3. Sb1-c3, d7-d5. 4. Sg1-f3, Gf8-g7. 5. Gc1-f4, 0-0. 6. e2-e3, c7-c5

Czarne dążą do rozbicia frontu białych pionów, chcąc tym samym uzyskać swobodną grę.

7. Hd1-b3, c5:d4. 8. e3:d4, d5:c4. 9. Gf1:c4, Sb8-c6. 10. Gf4-e5

Do ostrej i ciekawej gry prowadziło 10. Se5, np. 10...S:d4. 11. S:f7, W:f7. 12. G:f7+, Kf8 13. Wd1, Gf5 i białe muszą oddać z powrotem wieżę za skoczka: 14. W:d4, H:d4. 15. Ge3. Niepomyślne dla białych byłoby 14. H:b7 ze względu na 14... K:f7. 15. W:d4, H:d4. 16. H:a8 H:f4 i czarne wygrywają. Jeżeli w 11. pos. grają białe 11. G:f7+ to po 11... Kh8. 12. Wd1, Sg4! ponoszą one również straty materialne.

10...Sc6-a5. 11. Hb3-b4, Sa5:c4. 12. Hb4:c4, b7-b6. 13. 0-0, Gc8-b7. 14. Hc4-e2, Hd8-c8!

Czarne grożą manewrem Ga6 i Hg4. Po zabiciu skoczka białe otrzymałyby zdwojonego piona na linii „f" ze znacznie gorszą grą. Białe jednak nie obawiają się tych gróźb i po kilku posunięciach otrzymują dobrą partię.

15. Wf1-d1, Hc8-g4. 16. d4-d5! Wf8-d8. 17. Wd1-d4, Hg4-d7. 18. Wa1-d1, Hd7-e8. 19. Sf3-g5, Wd8-d7. 20. He2-e3, h7-h6. 21. Sg5-f3, Wa8-d8. 22. Ge5:f6, Gg7:f6. 23. Sf3-e5. Gf6:e5. 24. He3:e5, He8-f8. 25. f2-f4, Hf8-g7. 26. h2-h3, Kg8-f8. 27. He5-e3, Wd7-d6. 28. Kg1-h2, f7-f5?

Tym ruchem czarne wyraźnie osłabiają własną pozycję, a pole e6 będzie mogło być opanowane przez białego skoczka skąd zagrażać on będzie poważnie czarnym figurom.

29. Sc3-b5, Wd6:d5??

Czyżby czarne nie przewidziały manewru białego skoczka?

30. Sb5-c7!

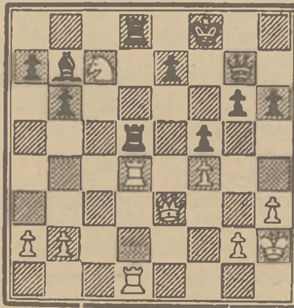

30...Hg7-f7

Jedyne, po innych posunięciach biały skoczek zajmuje pole e6.

31. Sc7:d5

Na 31. Sc7-e6+ odpowiadają czarne 31...Hf7:e6. 32. He3:e6, Wd5:d4. 33. Wd1:d4, Wd8:d4. 34. He6:g6! i czarne tracą jeszcze piona f5, względnie h6, po czym białe piony na skrzydle królewskim szybko zadecydują o losach partii. Złe natomiast byłoby 34. He5? z zamiarem zdobycia wieży, albo gońca po szachu na b8, gdyż czarne zagrałyby 34...Wd6 i białe miałyby jeszcze duże trudności z doprowadzeniem walki do zwycięskiego końca.

31...Gb7:d5. 32. He3-e5, e7-e6. 33. Wd1-c1, Hf7-g7. 34. Wc1-c7, Wd8-d7

Po zabiciu hetmana czarne mogłyby się dłużej bronić, teraz zaś białe kończą partię efektowną kombinacją.

35. Wc7-c8+, Kf8-f7. 36. Wd4:d5! i czarne poddały się.

Po 36...W:d5 nastąpi 37. Wc7+ ze zdobyciem hetmana, a po 36...e:d5. 37. He8+ dostają czarne mata w 2 posunięciach.

(Uwagi: **W. Balcarka**)

831

GAMBIT HETMANA

grany w turnieju eliminacyjnym w Zakopanem r.b.

Balcarek — **Tarnowski**

1. d2-d4, d7-d5. 2. c2-c4, c7-c6. 3. Sb1-c3, Sg8-f6. 4. e2-e3. Sb8-d7 5. Sg1-f3, e7-e6. 6. Gf1-d3, Gf8-d6. 7. 0-0

Teoria poleca w tym miejscu 7. e4, jednakże kilka moich partii, granych tym wariantem wskazuje na to, że obalenia posunięcia 6...Gd6 należy szukać raczej po roszadzie białych.

7...0-0. 8. e3-e4

Kntynuacja 8. b3, b6. 9. Gb2, Gb7 nie jest groźna dla czarnych, gdyż skoczek d7 w przeciwieństwie do skoczka c3 nie przykrywa diagonali gońca i pomaga w przeprowadzeniu przeboju c6-c5 (przy czym po c:d5 czarne mogą odbić pionem „e".

8...d5:c4

Ta możliwość jest przyczyną tego, że posunięcie e3-e4 polecane jest przed roszadą.

9. Gd3:c4, e6-e5. 10. Gc1-g5, h7-h6?

Ten pozorny zysk „bezpłatnego" tempa kosztuje w rzeczywistości bardzo drogo, gdyż goniec bez straty czasu wzmacnia nacisk na punkt e5 z pola g3.

11. Gg5-h4, Hd8-e7. 12. Wf1-e1, Wf8-d8

Nieco lepiej jest grać We8.

13. Gh4-g3, a7- a6. 14. Hd1-e2?

Białym trudno w tym miejscu znaleźć kontynuację, wmacniającą ich grę. Po 14. a4 czarne grają 14... b6, po czym 15...Gb7 i dochodzą do c6-c5. Posunięcie w tekście jest jednak grubym błędem, pozwala bowiem na wymianę gońca g3. Posunięcie 14. Hb3 po 14...Wf8 także nie wiele obiecywało, ponieważ biały hetman opuszczając diagonalę d1-h5 pozwala na wypad skoczkiem jak w partii. Właściwym posunięciem było tu 14. h3!

14...Sf6-h5! 15. Wa1-d1, Sh5:g3. 16. h2:g3, Wd8-e8

Gorszym byłby tu plan 16...b5, po czym 17...Gb7. Czarne nie osłabiają na razie pozycji pionów hetmańskich i pozostawiają gońca na diagonali c8-h3.

17. Sf3-h4, Sd7-f8. 18. He2-f3

Po 18. Sf5, G:f5. 18. e:f5, e:d4 czarne dostają lepszą końcówkę.

18...g7-g6. 19. Hf3-e3, e5:d4. 20. He3:d4

20. H:h6? Ge5 z lepszą grą czarnych, jednak nie 20...d:c3? 21. S:g6, Hf6. 22. W:d6!

(Wydaje się, że czarne po 20... d:c3! wygrywają figurę, gdyż na 22. W:d6 następuje Ge6 i skoczek g6 ginie. I. G.).

20...Gd6-e5. 21. Hd4-e3, Kg8-g7

Nieco lepsze było 21...Gg7.

22. Sh4-f3, Gc8-g4

Na każde unikające wymiany odejście gońca e5 nastąpi e4-e5, po

czym f2-f4 i Se4 z kontrszansami dla białych.

23. Sf3:e5, He7:e5

Błędem byłoby 23...G:d1. 25. S:f7.

24. f2-f4

Zbyt prostolinijne posunięcie, jedna z przyczyn dalszych trudności białych.

24...He5-e7. 25. Wd1-d2, Wa8-d8. 26. Wd2-f2, b7-b5. 27. Gc4-f1, c6-c5. 28. e4-e5. Gg4-f5. 29. He3-f3, h6-h5. 30. Sc3-d5, He7-a7! 31. Sd5-f6, We8-e7. 32. Hf3-c3, Sf8-e6. 33. Gf1-e2 c5-c4. 34 Hc3-c1, Se6-d4. 35. Ge2-f3, We7-c7. 36. Gf-e4, b5-b4. 37. Ge4:f5

37. Sd5? G:e4. 38. S:c7, Gd3.

37...Sd4:f5. 38. We1-d1, Wc7-c8. 39. Sf6-e4, Sf5-e3! 40. Wd1-e1, Se3-g4. 41. f4-f5, Sg4:f2

Lepsze było 41...Wd4.

42. Se4:f2, c4-c3. 43. Kg1-f1, Wd8-d2. 44. Sf2-e4, Ha7-d7. 45. b2:c3, Hd7:f5+. 46. Kf1-g1, Wd2:a2. 47. Hc1-b1, Wa2-a5. 48. Hb1:b4, Hf5:e5

Na 48...W:e5. 49. Hd4 czarne nie mają dobrego odejścia królem. Posunięcie w tekście w łatwy sposób realizuje dużą przewagę materialną, dalsza gra to sprawa nietrudnej techniki.

49. We1-f1, Wa5-b5. 50. Hb4-a4, Wc8-c6. 51. Wf1-f4, He5-d5. 52. Ha4-a1, f7-f5. 53. Se4-g5, Hd5-c5+. 54. Kg1-h2, Hc5:c3. 55. Ha1-d1, Wb5-b7. 56. Wf4-d4, Kg7-h6. 57. Sg5-f3, Hc3-c1. 58. Hd1-a4, Wb7-b1. 59. g3-g4, Hc1-h1+. 60. Kh2-g3, h5-h4+. 61. Kg3-f2, Hh1-f1+. 62. Kf2-e3, Wc6-e6+. 63. Ke3-f4, Hf1-c1+. 64. Sf3-d2, Hc1-c7+ i białe poddały się.

(Uwagi: **A. Tarnowskiego).**

832

PARTIA KATALOŃSKA

grana w trójmeczu Polska - Węgry - NRD w Görlitz r.b.

Plater — **Fuchs**

1. Sg1-f3, d7-d5. 2. g2-g3, Sg8-f6. 3. Gf1-g2, c7-c5. 4. 0-0, e7-e6. 5. d2-d4, c5:d4. 6. Sf3:d4, e6-e5?!

Zbyt ryzykowne posunięcie, osłabiające piony czarne w centrum. Należało grać spokojnie 6... Sc6. 7. c4, Gc5. 8. Sb3, Gb6. 9. c:d5, S:d5 z równą grą.

7. Sd4-b5

Posunięcie to grozi bezpośrednio biciem piona na d5 w połączeniu z szachem skoczkiem na c7, ale czarne łatwo odparowują tę groźbę, zmuszając skoczka do odwrotu na pole c3, po czym białe skoczki stoją raczej nieszczęśliwie. Po 7. Sb3! Sc6 powstałaby z przestawieniem kolorów pozycja z następującego wariantu Obrony Grünfelda: 1. d4, Sf6. 2. c4, g6. 3. Sc3,d5. 4. c:d5, S:d5. 5. e4, Sb6, jednakże z tym, że białe miałyby o dwa tempa więcej niż czarne w przytoczonym wariancie.

7...a7-a6. 8. Sb5-c3

8...Gc8-e6. 9. Gc1-g5, d5-d4. 10. Sc3-e4

10...Gf8-e7. 11. Se4:f6+, g7:f6. 12. Gg5-h6, Sb8-c6. 13. c2-c3, Hd8-d7

Można było również grać 13...Gd5. 14. e4, Gc4. 15. We1,d:c3. 16. S:c3 z równą grą.

14. c3:d4, Sc6:d4. 15. Sb1-c3, Wa8-d8

15...Sf5! prowadziło do korzystnego dla czarnych uproszczenia pozycji, np. 16. Gc1, Wd8. 17. e3, H:d1. 18. W:d1. 19. S:d1, b5.

16. e2-e4, Ge7-f8. 17. Gh6:f8, Ke8:f8. 18. Sc3-d5, Kf8-g7. 19. Kg1-h1, Ge6:d5. 20. e4:d5, Wd8-c8

Pozornie czarne mają lepszą partię z uwagi na groźbę 21... Wc2, lecz białe przystępują do planowanego ataku na osłabione skrzydło królewskie.

21. Hd1-h5, Wh8-f8?

Oczywiście 21...Wc2 nie wchodzi w rachubę z uwagi na 22. f4. Natomiast należało grać 21...Hf5. 22. H:f5, S:f5. 23. Gh3, Kg6. 24. f4 z nieznacznie lepszą końcówką dla białych.

22. f2-f4!

Punkt zwrotny partii. Czarne są zmuszone do zrezygnowania z ataku na linii „c" i do przejścia do obrony.

22...Wc8-e8. 23. f4:e5, f6:e5. 24. Hh5-g5+, Kg7-h8. 25. Wf1-f6

Piony na linii „f" zostały rozdwojone, ale słabość pola f6 pozostała, z czego białe nie omieszkały skorzystać.

25...Wf8-g8. 26. Hg5-h5, Wg8-g7. 27. Wa1-f1, Kh8-g8. 28. Gg2-e4

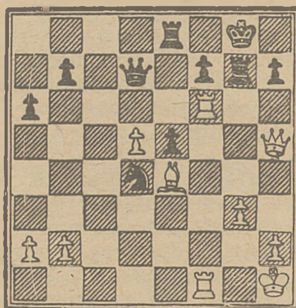

Oryginalna, zadaniowa niemal pozycja. Przy pięciu figurach na szachownicy czarne są prawie że zapatowane. Każdy ruch figurą pociąga za sobą stratę materialną z dalszym pogorszeniem pozycji, np. na 28...Sb5? (lub 28...He7?, albo 28...Kf8?) nastąpi 29. Wh6! ze zdobyciem piona. Wykonany w następnym posunięciu ruch wieżą na e7 również prowadzi forsownie do przegranej.

28...a6-a5. 29. Kh1-g1

W tej pozycji 29. Wh6 minęłoby się z celem ze względu na 29...f5.

29...We8-e7. 30. Wf1-c1

Z groźbą 31. d6 i 32. Wc7.

30...We7-e8. 31. Wf6-h6, Kg8-f8

Teraz na 31...f5 nastąpiłoby 32. Wc7!! i białe wygrywają. Po posunięciu w tekscie białe na razie jeszcze nie mogą bić piona na h7, gdyż po 32. W:h7, 33. G:h7 ginie pion d5, a po 33. H:h7 następuje szach skoczkiem na e2 i ginie wieża.

32. Wc1-f1!

Obecnie partia czarnych jest już beznadziejnie przegrana, gdyż pion h7 jest nie do obrony.

32...Hd7-g4? 33. Wf1:f7+ i czarne poddały się, ze względu na 33.. Kg8. 34. W:g7+.

(Uwagi: mistrza międzynarodowego K. Platera)

833

PARTIA FRANCUSKA

grana na turnieju poświęconym pamięci G. Mróczy'ego w Budapeszcie r.b.

dr Szily — **Botwinnik**

1. d2-d4, e7-e6. 2. e2-e4, d7-d5. 3. Sb1-d2, c7-c5. 4. Sg1-f3, a7-a6. 5. e4:d5, e6:d5. 6. c2-c4, Sg8-f6

Najpewniejsze. Słabsze było 6... d:c4. 7. S:c4! b5. 8. Sc-e5, Gb7. 9. a4! c4? 10. a:b5, a:b5. 11. W:a8, G:a8. 12 G:c4! i wygrywa (Lamberth - Donner, Dubrownik 1950 r.).

7. Gf1-e2, Sb8-c6. 8. c4:d5

Jeżeli 8. 0-0 to wtedy 8...d:c4. 9. G:c4, b5! 10. We1+ Ge7 z dogodnym rozwinięciem dla czarnych.

8. ...Sf6:d5. 9. 0-0, c5:d4. 10. Sd2-b3, Gf8-e7. 11. Sf3:d4

Niektórzy krytycy ganią to posunięcie i sądzą, że naturalniejsze jest 11. Sb:d4. Zbadajmy bliżej pozycję: powstała tu jak na partię francuską trochę niezwykła pozycja. Nie ma pionów w centrum, swobodna gra figurowa. Trzeba tutaj dążyć do inicjatywy, a więc szukać agresywnego ustawienia figur. Uważam, że po 11. Sb:d4, O-0. 12. h3 białe nie mają się czego obawiać, ale również nie mają żadnej przewagi. Znacznie ostrzejsze i lepsze jest 11. Sf:d4!

11. ...0-0. 12 Ge2-f3, Ge7-f6

Jeżeli 12... S:d4 to 13. H:d4.

13. Sd4-c2

Po 13 S:c6, b:c6. 14. Sd4, Gd7 stoją czarne, nieco lepiej ze względu na dobrze ustawionego skoczka w centrum.

13. ...Sd5-e7. 14. Sc2-e3, Hd8-c7. 15. Hd1-c2, Gf6-e5. 16. h2-h3, Gc8-e6. 17. Gc1-d2, Wa8-c8. 18. Wa1-c1, Hc7-b8

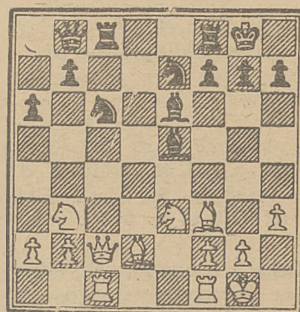

19. Sb3-c5!?

Obiektywnie był ruch 19. Hb1 lepszy, ale mistrz świata zużył dotąd bardzo wiele czasu i pozostało mu zaledwie pół godziny na 22 posunięcia. Dlatego zdecydowałem się na duże powikłania.

19. ... Sc6-d4! 20. Hc3-d1, Sd4:f3+. 21. Hd1:f3, Ge5:b2. 22. Wc1-c2, Gb2-d4. 23. Sc5:e6, f7:e6!

Słabsze było 23... W:c2 ze względu na 24. S:c2, f:e6. 25. He4.

24. Hf3-e4, Hb8-e5! 25. He4:b7. Gd4:e3! 26. Wc2:c8. Ge3:d2. 27. Wc8-c2. Gd2-g5. 28. Hb7:a6, He5-d5. 29. Wf1-e1, e6-e5. 30. a2-a4.

Sytuacja się wyjaśniła, czarne zdobyły za wieżę i piona gońca i skoczka, ale białe mają groźnego wolnego piona. W praktyce zaś wieża i pion są groźniejsze. A czarnym pozostało już tylko 6 minut na 11 posunięć.

30. ... Gg5-f6?

Pasywne, lepsze było 30... Wa8. 31. Hc4 (Hb5), Gf6 i po wymianie hetmanów zbliżyć się królem.

31. Ha6-b6, Wf8-a8. 32. Wc2-c5, Hd5-d7. 33. a4-a5, Hd7-a7. 34. Hb6-c6+, Kg8-f8?

Znowu błąd. Po 34... Kh8 nie pozostałoby białym nic innego jak po 35. We-c1, h6. 36. Wc7, H:a5. 37. W:e7 itd. dążyć do pozycji remisowej.

35. We1-c1, Ha7-a6. 36. He6-a2! h7-h6. 37. Wc5-c7! Ha6-b5?

Wchodziło tu w rachubę 37... H:a5. 38. Wc8+, S:c8. 39. W:c8+, W:c8! 40. H:a5, Wd8 i Wd4 i nie jest widocznym w jaki sposób białe mogą wygrać.

38. Wc1-c5, Hb5-d3. 39. Ha2-e6.

Grozi 40. W:e5.

39. ... e5-e4?

W najwyższym niedoczasie decydujący błąd. Po 39. He4 można było partię uratować.

40. Wc5-f5! Hd3-b1+. 41. Kg1-h2, Hb1-b4.

To posunięcie oddały czarne do koperty, później jednak skapitulowały. Pozycja jest beznadziejna, np. 42. a6, We8 (inaczej nastąpi 43. W: f6+) 43. a7, Ha3. 44. Wb7, Ha1. 45. Wb8, H:a7. 46. W:f6+ z wygraną.

(Uwagi specjalnie dla „Szachów" międzynarodowego mistrza dr J. Szily).

834

PARTIA HISZPAŃSKA

grana na turnieju pamięci G. Maróczy'ego w Budapeszcie br.

Smysłow — Barcza

1. e2-e4 e7-e5 2. Sg1-f3 Sb8-c6 3. Gf1-b5 a7-a6 4. Gb5-a4 d7-d6 5. c2-c3 Sg8-f6 6. d2-d4 Gc8-d7 7. Sb1-d2 Gf8-e7 8. 0-0 0-0 9. Wf1-e1 e5:d4

Jedna z ciekawszych odmian systemu Kecskemetskiego, wprowadzona po raz pierwszy do praktyki turniejowej przez Romanowskiego przeciw Yatesowi w Moskwie 1925 r. Była ona bardzo modna przed mniej więcej 12 — 10 laty, a obecnie znów zaczyna cieszyć się coraz bardziej wzrastającą popularnością.

10. c3:d4, Sc6-b4 11. Ga4:d7

Najprostsze. Drugą możliwością jest 11. Gb3 co prowadzi do gry żywej, ale bogatszej w niełatwe dla obu stron komplikacje.

11...Hd8:d7 12. Sd2-f1

Częściej grywa się 12. Hb3, co jednak po 12...a5 13. a3 Sa6 (14. Sf1 d5 15. e5 Se4 — partia Smysłow — Keres, mecz turniej 1941 r., albo 15...a4 16. Hd3 Se4 — partia Aronin — Lipnicki, drużynowe mistrzostwa ZSRR 1951 r.) daje czarnym równe szanse. Cały dowcip obrony tkwi w tym, że po 14. H:b7?? Wf-b8 biały hetman jest schwytany.

Ruch 12. Sf1 uznany był za niewystarczający na podstawie cytowanej partii Yates — Romanowski, w której nastąpiło 12...c5 13. b3 (?) i białe nic nie osiągnęły. Jak jednak wykazał Kan w r. 1950 w partii z Gołowko w XXVIII Championacie Moskwy białe mogą zamiast 13. b3 grać znacznie silniej 13. a3! i po 13... Sc6 14. d5 Se5 15. S:e5 d:e5 stoją wyraźnie lepiej, dzięki wolnemu, bronionemu pionowi d5.

12...d6-d5

Ruch ten uważa Keres w swym podręczniku za jeszcze logiczniejszy od 12..c5 i on jednak jak zobaczymy ma swoje słabe strony. Jak się okazuje po pozornie niewinnym 12. Sf1 czarnym jednak nie tak łatwo wyrównać grę.

13. Sf3-e5!

Bardzo silne. Przed zajęciem pola e5 pionem białe wymieniają jedną parę skoczków, uwalniając dla swej wieży trzecią linię i pionowi linię „f" dle ew. szturmu pozycji czarnego króla.

13...Hd7-e6 14. a2-a3 15. Se5:c6 He6:c6 16. e4-e5 Sf6-e8?

Tu skoczek okaże się zupełnie zdeplasowany i jedyną jego funkcją będzie obrona piona g7. Mniejszym złem było 16...Sd7, natomiast najnaturalniejsze i najbardziej aktywne 16...Se4 postawiłoby skoczka (w związku z ew. groźbą f2-f3), na odciętym, eksponowanym stanowisku i czarnym trudno było zdecydować się na ten ruch. Dopiero jednak dalsza praktyka turniejowa może moim zdaniem wykazać, czy właśnie 16... Se4 w połączeniu z ew. rychłym f7-f6 albo Se4-g5-e6, niezależnie od pociągającego za sobą ryzyka nie okaże się jeszcze w tej pozycji najlepszą szansą dla czarnych.

17.Sf1-e3 Hc6-d7 18. Hd1-f3 c7-c6 19. Se3-f5 Kg8-h8

Aby móc jeszcze jedną figurą (Wg8) bronić punktu g7, bez potrzeby osłabienia pozycji ruchem piona.

20. Gc1-d2 Wf8-g8 21. Wa1c1 Se8-c7 22. Wc1-c3 Wg8-e8

Nieco lepsze było 22...Se6, co jednak również zapewne nie powinno już było wystarczyć. Teraz atak białych okaże się nie do odparcia.

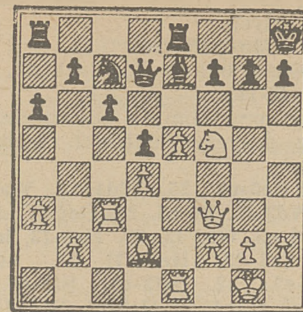

23. Hf3-f4!

Grozi już „przy okazji" 24. S:g7!! K:g7 25. Hh6+ Kh8 (25...Kg8 26. Wh3! i czarne muszą oddać hetmana, jeżeli zaś 23...Se6 to 24. Hg4 wraz z Wh3 i Hh5. To samo mniej więcej nastąpiłoby i po 23...Wg8.

23...Ge7-f8 24. Wc3-h3 We8-e6

Czarne przerzucają wieżę na obronę szóstej linii. Prowadzonego przemożnymi siłami ataku białych nic już jednak powstrzymać nie zdoła.

25. We1-e3!

Białe spokojnie podciągają ostatnie rezerwy.

25...h7-h6

Wobec ew. groźby 26. Hh4 (25... Ge7? 26. S:g7! K:g7 27. We-g3+ Kf8! — 27....Wg6? 28. Hh6+ Kg8 29. H:h7+, albo 27...Kh8? 28. H:f7 — 28. W:h7 Ke8 29. H:f7+ Kd8 30. Wg8+ Se8 31. W:e8+ H:e8 32. H:e6 itd.) wcześniej czy później nieuniknione osłabienie.

26. Gd2-b4!

Decydujące, klucz pozycji czarnych punkt g7 traci teraz naturalnego obrońcę. Grozi 27. G:f8 W:f8 28. S:g7! K:g7 29. We-g3+ z matem w kilku posunięciach.

26...g7-g5

Desperacja... Teraz następuje precyzyjny finał.

27. Hf4:g5 We6-g6 28. Hg5-h5 Sc7-e6 29. Cb4:f8! Se6-f4

Jeśli 29... W:f8 to 30. S:h6 i po 30... Sf4 dostają czarne mata: 31. S:f7++ Kg8 (g7) 32. Hh7 mat.

30. Gf8-g7+!

Pointe'a!

30...Kh8-g8

Jeżeli 30...W:g7 to 31. H:h6+ i mat w następnym posunięciu, a po 30... Kh7 nastąpi 31. H:h6+! z matem w dwu ruchach.

31. Sf5:h6+! Kg8:g7 32. Sh6-f5+ Kg7-f8 33. Hh5-h8+ i czarne poddały się, gdyż po 33...Wg8 34. Hh6+ tracą jeszcze skoczka f4.

(Uwagi: St. Gawlikowskiego)

835

OBRONA SCHLECHTERA

grana w międzynarodowym turnieju pamięci G. Maroczy'ego w Budapeszcie rb.

Heller — Barcza

1. d2-d4, d7-d5. 2. Sg1-f3, Sg8-f6. 3. c2-c4, c7-c6. 4. Sb1-c3, g7-g6

To „słowiańskie fianchetto", bę-

dące czymś pośrednim między normalną obroną Schlechtera, a obroną Grünfelda, uchodzące naogół za mało korzystne dla czarnych — gry-wa Barcza w tej lub innej (np. 1.d4, Sf6. 2. c4, g6. 3. Sc3, d5. 4. Gf4, Gg7. 5. e3, c6. 6. Sf3, 0-0. 7. Gd3, d:c4 — Bondarewski — Barcza, Szczawno-Zdrój, 1950) redakcji dosyć chętnie, trzeba jednak stwierdzić, że bez poważniejszych sukcesów.

5. Gcl-f4

Oczywiście najnaturalniejsze i jednocześnie najniebezpieczniejsze dla czarnych. Białe jak się okaże nie muszą troszczyć się zbytnio o losy piona c4 i zamykać swego Gońca ruchem 5.e3.

5. ...d5:c4

Po 5. ...Gg7. 6. e3, 0-0. 7. Hb3, d:c4. 8. G:c4, Sb-d7. 9. 0-0, albo nawet 9. Se5 stoją jak wiadomo białe doskonale. Ale oddający centrum ruch w tekście, obliczony jedynie na kilka taktycznych „pułapek“ ma również wiele słabych stron.

6. e2-e3!

Ale nie 6. e4? b5! i czarne mogą swobodnie utrzymać zdobytego piona.

6. ...Sf6-d5

Według dzisiejszego stanu teorii jeszcze najlepsze. Wątpliwe strony debiutowej strategii czarnych najdokładniej wychodzą na jaw w „gambitowym“ wariancie: 6. ...b5? 7. a4, Sd5. 8. a:b5, S:c3 (albo 8. ...S:f4. 9. e:f4, c:b5. 10. S:b5 i czarne szybko tracą conajmniej jednego piona przy beznadziejnej pozycji) 9.b:c3, c:b5. 10. Hbl! i dzięki groźbie 11. He4 (jeśli 10. ...Hd5 to chociażby 11. G:b8, W:b8, 12. W:a7) odbierają białe swego piona z wielką przewagą pozycji.

7. Gf4-e5, f7-f6. 8. Ge5:b8! Wa8:b8. 9. Gfl:c4

Białe wyszły z debiutu zdecydowanie lepiej: mają silne centrum, figury ich są aktywniej rozwinięte, a czarna para gońców nie ma oczywiście w tej pozycji żadnego znaczenia.

9. ...Gc8-e6

Groziło ewentualnie 10.G:d5, c:d5. 11. Ha4+ ze stratą piona.

10. Hdl-b3

Grozi 11. e4, a nie wolno 10. ...S:c3? wobec 11. G:e6! Sd5. 12. e4. Złe 10. ...Hd6? ze względu na 11. Se4 i skoczek wejdzie na c5, gdyż 11. ...Hb4+? 12. H:b4, S:b4. 13. G:e6, Sc2+. 14. Kd2, S:al. 15. W:al prowadzi do straty dwu figur za wieżę.

10. ...b7-b5

W bardzo ciężkiej pozycji czarne chwytają się radykalnych środków, oddają jednak teraz białym definitywnie punkt c5, co prowadzi automatycznie do przegrania walki o linię „c“. Znalezienie zadowalającego lekrastwa na wszystkie choroby było już jednak bardzo trudne, jeśli wogóle możliwe.

11. Gc4:d5, Ge6:d5

Odbicie pionem nie było lepsze.

12. Sc3:d5, c6:d5

Po 12. ...H:d5 grają białe najsilniej 13. 0-0! i wymiana na b3 doprowadziłaby w konsekwencji do przegranej dla czarnych końcówki wobec otwartych dla białych wież linii „a“ i „c“, a w przeciwnym razie nastąpi 14. Wf-cl z dalszym Wc2 i Wacl, po czym słabość wiszącego piona c6 zadecyduje ostatecznie o losach partii.

13. 0-0, e7-e6. 14. Wal-cl, Hd8-d7. 15. Wfl-el!

Wspaniała koncepcja, niezwykle charakterystyczna dla bojowej gry młodego arcymistrza: białe pragną rozstrzygnąć walkę bezpośrednio atakiem w centrum. Dobre było również 15. Wc2 z dalszym 16. Wf-cl, albo 15. Hc2 (grozi 16. Hc7) i jeśli 15. ...Kd8? to 16. e4! itd.

15. ...Gf8-h6?

Czarnym nie uda się w ten sposób zapobiec przełomowi e3-e4 i dlatego prawdopodobnie lepsze szanse na obronę dawało 15. ...Gd6, np. 16. e4, d:e4. 17. W:e4, Kf7 itd.

16. Wcl-c5! Ke8-f7

16. ..Gf8 po 17. Wc3 byłoby przyznaniem się do straty tempa, pozwalającym białym w jeszcze korzystniejszych warunkach opanować linię „c“.

17. e3-e4!, d5:e4

Nie ratuje 17. ...Wh-d8? ze względu na 18. e:d5, e:d5. 19.We5! i czarne tracą piona (19. ...f:e5?? 20. S:e5+).

18. d4-d5! Wh8-c8

Teraz czarne liczyły jak się zdaje jedynie na 19. W:e4, e5! 20. W:e5, W:c5. 21. d6+, Kg7. 22. W:c5, H:d6 z zupełnie uzasadnionymi widokami na remis, np. 23. W:b5, W:b5. 24. H:b5, Hd1+. 25. Hf1, Hc2, czeka je jednak bardzo nieprzyjemna niespodzianka

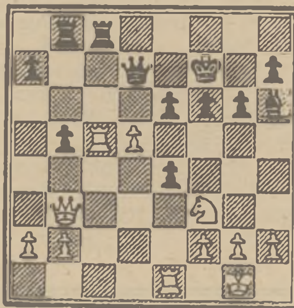

19. Sf3-d4!!

Efektowne uderzenie: czarne tracą conajmniej piona. Wieża nietykalna wobec 20.d:e6+, a jeśli 19. ...e:d5? to 20. W:d5 i w następnym posunięciu tracą czarne hetmana, niezależnie od tego gdzie zechce on szukać schronienia. Po 19. ...Kg7 (lub 19. ...Kf8) nastąpi 20.S:e6+, a jeżeli 19. ...Kg8 to 20. Sc6, Wb7. 21. d:e6 np. 21. ...Hd6. 22. e7+, Kh8. 23. Wd5! z natychmiastową wygraną

19. ...Hd7-d6. 20. d5:e6+, Kf7-g8. 21. Wc5-d5, Hd6-c7. 22. Sd4:b5, Hc7-a5. 23. Wcl-d1, e4-e3!

Ostatnia, ale jeszcze wcale nie beznadziejna kontrszansa.

24.e6-e7?!

Białe, prawdopodobnie w niedoczasie, przeceniają swą pozycję i popełniają kilka omyłek, które mogły kosztować je wygraną. Wskazanem było 24.f:e3, Hb6. 25. Sd4! H:b3. 26.S:b3, G:e3+. 27. Khl ze zdrowym pionem więcej w końcówce (nie wolno np. 27. ...Wc2? wobec 28. Wd8+).

24. ...e3:f2+. 25.Kgl:f2?

Wygrywało teraz proste 25. Kf1! Białe mają jednak inny plan.

25. ...Wc8-e8!

Grubym błędem byłoby oczywiście 25. ...Kg7? ze względu na 26. e8, H! W:e8. 27. Sd6! np. 27. ...Ge3+. 28. H:e3, W:b2+. 29. Kgl, W:e3. 30. W:a5, albo 27. ...W:b3. 28. S:e8+, K-dow. 29. W:a5 itd.

26. Wd5-d8, Kg8-g7. 27. Wd8:b8, We8:b8, 28. Wdl-cl?

Ostatnia omyłka. I tutaj jeszcze 28. Wd7 wystarczało do zwycięstwa, np. 28. ...We8. 29. W:a7, Hb6+. 30. Kf1, Hc5. 31. Wc7 itd.

28. ...Wb8-e8. 29. Hb3-d5, Gh6-d2!

Nie wystarcza 29. ...Hd2+. 30. H:d2, G:d2. 31. We2, Gb4 ze względu na 32.a3! i białe wygrywają: 32. ...G:e7. 33. Sd6!, albo 32. ...Gc5+, 33. Kf3, a5. 34. Scl, W:e7. 35. Se6+ i czarne tracą jakość w obu wypadkach.

30. Wel-e2, Gd2-b4. 31. Hd5-d7, Ha5-b6+. 32. Kf2-f1, Kg7-f7?

Przegrywający błąd. Jak słusznie stwierdza „Szabad Nep“ czarne mogły się uratować problemowym ruchem 32. ...Hc5!! z groźbą 33. Hcl+. 34. Kf2, Hf4+. 35. Kgl, Gc5+! i matem. Z tego właśnie powodu nie wolno bić 33. H:e8?? Jeżeli 33. Hd1?? to oczywiście 33. ...H:b5, białym nie pozostawało zatem nic lepszego jak 33. g3 lub 33. g4. W pierwszym wypadku nastąpiłoby 33. ...Hh5! w drugim 33. ...Hc4! i białe nie zdołałyby uniknąć wiecznego szacha. Bardzo interesująca możliwość!

Teraz czarne tracą forsownie figurę i zakończenie jest proste.

33. Hd7-d5+?, Kf-g7. 34. Hd5-d7, Kg7-f7?

Czarne w niedoczasie powtórnie nie widzą jedynej drogi ocalenia!...

35. Sb5-c7! We8:e7. 36. We2:e7+, Gb4:e7 37. Hd7-c8+ Kf7-g7. 38. He8:e7+, Kg7-h6. 39. He7-f8+, Kh6-h5

Po 39. ...Kg5 decyduje natychmiast 40. Hc5+!H:c5. 41.Se6+.

40. Hf8-d8, Hb6:b2. 41. Hd8-d1+, Kh5-h6. 42. a2-a4! Hb2-e5. 43. Sc7-d5, He5:h2

Czarnym udało się zdobyć dwa piony, białe konstruują jednak teraz szybko decydujący końcowy atak.

44. Hdl-d2+, g6-g5

Jeśli 44. ...Kg7 to 45. Hd4 i pion a7 albo f6 ginie z szachem.

45. Hd2-d4, Hh2-h1+

Wymiana hetmanów 45. ...He5. 46. H:e5, f:e5 była oczywiście równie beznadziejna: 47. a5, Kg6. 48. a6, Kf5. 49. Sb6! i 50. Sc8 itd.

46. Kf1-f2, Hh1-b1 47. Hd4:f6+, Kh6-h5. 48. Hf6-f7+, Kh5-h6. 49. Hf7-e6+, Kh6-h5. 50. g2-g4+! Kh5-h4. 51. He6-h6+, Kh4:g4. 52. Sd5e3+, Kg4-f4. 53. Hh6-f6+ i czarne poddały się, gdyż po 53. ... Ke4-. 54. Hf5+ tracą hetmana.

Bardzo interesująca, bojowa partia.

(Uwagi: St. Gawlikowskiego)

836

PARTIA HOLENDERSKA

grana na międzynarodowym turnieju pamięci G. Maroczy'ego w Budapeszcie br.

Szabo — Botwinnik

1. d2-d4 e7-e6 2. c2-c4 f7-f5 3. g2-g3, Sg8-f6 4. Gf1-g2 Gf8-e7 5. Sg1-f3 d7-d5 6. O-O, O-O 7. b2-b3 c7-c6 8. Gc1-a3

Wymiana czarnopolowych gońców, prowadząca do pewnego osłabienia czarnych pól w obozie czarnych, zastosowana po raz pierwszy przez Botwinnika przed blisko ćwierćwieczem — uchodzi za najsilniejszy dla białych oręż w walce z „kamienną ścianą". Jak widzimy, wzorem Bronsztajna, walczącego w ten sposób w zeszłorocznym meczu o mistrzostwo świata — arcymistrz węgierski również próbuje pokonać Botwinnika jego własną bronią...

8. ... Sb8-d7 9. Hd1-c1, Sf6-e4 10. Sb1-d2 Ge7:a3! 11. Hc1:a3, b7-b6

Nowsza idea, na którą nie znaleziono dotychczas dla białych w pełni zadowalającego ich aspiracje kontrargumentu. Przed rozpoczęciem jakichkolwiek akcji zaczepnych czarne fianchettują swego „złego" gońca, aby nie przeszkadzał on ew. połączeniu wież i spokojnie kończą rozwój, uzyskując łatwo najzupełniej wyrównaną pozycję.

12. Wa1-c1, Gc8-b7 13. Wf1-d1, Hd8-f6 14. c4:d5 e6:d5 15. Sf3-e1, a7-a5!

Bardzo charakterystyczna, mocna i nieprzystępna konfiguracja pionów a5,b6,c6,d5, często spotykana w partiach mistrza świata (w obronie holenderskiej lub hetmańsko - indyjskiej). Skrzydło hetmańskie czarnych jest teraz dostatecznie zabezpieczone i przechodzą one do aktywnych operacji w centrum i na prawym skrzydle.

16. Sd2-f3 f5-f4 17. Se1-d3 f4:g3 18. h2:g3 Wa8-e8

Nie ma chyba żadnych wątpliwości, że walka o „utrzymanie przewagi debiutowej" białe — w najlepszym wypadku ... nie wygrały. Czarne mają lepszą partię i uzasadnione widoki na dalsze wzmocnienie nacisku, białe muszą przestawić się wyłącznie na obronę, którą w dodatku trzeba będzie prowadzić bardzo starannie... Przeciwników obrony holenderskiej czeka niełatwe zadanie: trzeba odpowiedzieć na pytanie, czy w dotychczasowym przebiegu partii popełniły białe jakąś niedokładność, czy też może po prostu cały system przez nie obrany okazuje się nie wystarczający dla pokonania „stonewallu"...? Jako zwolennik Partii Holenderskiej nie podejmuję się niestety odpowiedzieć na to pytanie.

19. Wc1-c2 Hf6-h6 20. Ha3-c1

Własnego hetmana trzeba wreszcie uaktywnić, a czarnego nie można zbyt długo „tolerować" na h6. Ale teraz czarny hetman zajmie jeszcze piękniejszą pozycję.

20. ...Hh6-d6. 21. Gg2-h3(?)

W połączeniu z następnym posunięciem — nieszczęśliwa idea, białe pragnęły jednak zapewne zlikwidować raz na zawsze ew. groźby poświęcenia na g3 i uaktywnić gońca. Mniejszym złem wydaje się 21. Hb2 wraz z a3 i b4, albo odrazu b4, aby przenieść część ciężaru walki na lewe skrzydło i zdobyć punkt c5, choćby za cenę oddania czarnym pola c4, a jeżeli 21. ...Wf6 to 22. Sd-e5.

21. ...Wf8-f6! 22. Kg1-g2 (?)

Konsekwencja poprzedniego ruchu. Król zajmie jednak na wielkiej przekątnej bardzo eksponowaną pozycję i sytuacja białych stanie się wkrótce krytyczna. 22. G:d7, H:d7. 23. Kg2 (groziło oczywiście 23. ...Hh3 i 24. ...Wh6) c5! prowadziło do gry jak w partii, być może jednak należało spróbować 22. Sd-e5 po czym czarne zapewne ofiarowałyby jakość grając 22. ...W:e5! 23. d:e5 (ale nie 23. G:d7? wobec 23. ...Wh5. 24. Gg4, S:g3! ze zwycięskim atakiem czarnych) S:e5 i teraz albo skromnie 24. Gg2, Sg4. 25. Wf1 z zupełnie możliwą do obrony pozycją, gdyż ofiara 25. ...S:g3? 26. f:g3, H:g3 nie byłaby poprawna wobec 27. Hg5!, albo nawet śmiało 24. S:e5! prowokując czarne do niezupełnie poprawnego poświęcenia drugiej jakości: 24. ...W:f2. 25. Wf1, H:e5?! (po 25. ...W:f1+. 26. H:f1! H:e5. 27. Hf4 stoją lepiej raczej białe) 26. W:f2, H:g3+, 27. Wg2, H:h3 po czym ruch 28. Hf4! wymuszający odpowiedź 28. ...Hc8 dawał białym lepsze szanse.

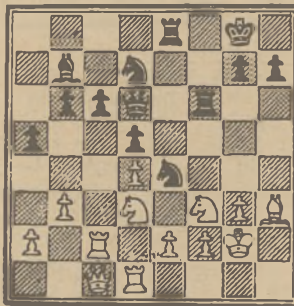

22. ...c6-c5!

Bardzo silne posunięcie. Jeżeli 23. d:c5? to 23. ...Sd:c5 z groźbą przede wszystkim d5-d4 i Sc3. Obecnie grozi 23. ...c:d4, a jeśli którykolwiek skoczek wejdzie na e5 czarne poświęcą jakość, np. 23. Sd-e5, S:e5. 24. d:e5! W:e5! 25. S:e5, W:f2+. 26. Kg1, H:e5 z wygrywającym atakiem. Zmusza to białe do zrezygnowania ze swego gońca i poczynienia nawet pewnych materialnych inwestycji dla skonsolidowania pozycji.

23. Gh3:d7, Hd6:d7. 24. Sf3-e5!

Słabe 24. Sd-e5? wobec 24. ...Hf5 z groźbą 25. ...c:d4.

24. ...Hd7-d6

Po 24. ...Hf5 grają białe najlepiej jak w partii 25. f4!

25. f2-f4! c5:d4. 26. Wc2-c7! Se4-c5. 27. Wc7:c5!

Pointe'a obronnego planu.

27. ...b6:c5. 28. Hc1: c5, Hd6:c5, 29. Sd3:c5, Gb7-a8. 30. Wd1:d4

Pozycja wyjaśniła się. Białe mają za jakość tylko jednego piona, ale ich skoczki stoją znakomicie i obronny front jest trudny do przełamania, a czarny goniec nie gra.

30. ...We8-c8. 31. Sc5-d3, Wc8-c2. 32. Wd4-a4, Wc2:e2+

Ten pion nie ma większego znaczenia.

33. Kg2-f3, We2-c2. 34. Wa4:a5, Wf6-f8. 35. Kf3-e3, d5-d4+

Jedyna możliwość ożywienia „martwego" gońca.

36. Ke3:d4, Wf8-d8+?

Pośpieszny szach w dużym niedoczasie i jednocześnie jedyna omyłka, popełniona przez mistrza świata w tej partii, która powinna była doprowadzić do przegranej. Przygotowawcze 36. ...h5! z groźbą zdobycia piona g3 po 37. ..Wg2 mogło jak się zdaje postawić białe przed nierozwiązalnymi problemami, np. 37. Sd7? Wd8. 38. S3-e5, Wg2 itd., albo 37. Se1, We2 z następującymi możliwościami: 38. S5-d3, Wd8+. 39. Kc4! (39. Kc3? G:f3. 40. S:f3, We3+) We3! 40. W:a8 (wymuszone) W:a8. 41. a4, Wa-e8. 42. a5, W:e1. 43. S:e1, W:e1 i czarne wygrywają bez trudu. Inne możliwości również nie wydają się specjalnie pocieszające dla białych.

Teraz odwraca się karta.

37. Kd4-e3, Wc2-g2

Po 37. ...h5 zagrają białe obecnie 38. Se1! i czarne nic nie zyskują.

38. g3-g4, Wg2-c2. 39. b3-b4, Ga8-d5

Strata tempa.

40. a2-a4, Gd5-h1

W tym momencie partię przerwano. Dogrywka miała przebieg po prostu dramatyczny.

41. Wa5-a7, Wc2-a2. 42. b4-b5,

Wa2-a3. 43. a4-a5?

Niedokładne posunięcie, dające nieoczekiwanie czarnym bardzo poważne kontrszanse. Właściwe było 43. g5 (aby nie dopuścić do następnego posunięcia czarnych) np. 43. ...h5. 44. g:h6 e.p. g:h6 45. b6! z groźbą 46. b7 i 47. Wa8 (45. ...Wa8. 46. b7!) albo 43. b6 i jeśli 43. ...g5 to 44. f5, Wd5. 45. We7, W:a4. 46. b7 itd. lub 43. b6, Wa8. 44. b7! Wb8! 45. Sc4, Wb3. 46. Sa5! (46. Sd6? Wb6) Wb6. 47. Sc5, Wd6. 48. Sa6, W:a6. 49. W:a6, G:b7? 50. Wb6 i białe wygrywają.

43. ...g7-g5!

Czarne bronią się subtelnie i pomysłowo. Ewentualną ofiarą piona, albo umożliwieniem białym uzyskania trzeciego wolnego piona — osłabiają one pozycję skoczka e5. Jasne, że przy pasywnej obronie złączone białe piony zadecydowały-by szybko.

43. f4-f5?

44. f:g5 byłoby oczywiście znacznie słabsze, natomiast jeszcze i tutaj wygrywało 44. b6! g:f4+ 45. K:f4, W:d3. 46. S:d3, W:d3 i teraz nie 47. b7? wobec 47. ...Wd8. 48. a6, Kf8! 49. Ke5, Ke8. 50. b8H, W:b8. 51. W:h7, Wb5+!, ale 47. a6! i zła pozycja czarnego króla odciętego na ósmej linii uniemożliwia czarnym unieszkodliwienie pionów: 47. ...Wb3? 48. b7, albo 47. ...Wd8. 48. Wc7! np. 48. ...Wb8. 49. b7 i 50. a7 itd.

Pozornie również łatwo wygrywającym, nadzwyczaj silnie wyglądającym ruchem w partii wpadają białe w diabelską pułapkę, której pointe'ę zobaczymy w 51 posunięciu.

44. ...Wd8-d5! 45. Wa7-e7, Wd5:b5. 46. f5-f6

Wydaje się, że partia czarnych dojrzała do poddania: grozi „tylko" mat, jeśli 46. ....Wb8? to 47. Wg7+, Kf8! 48. Sd7+, czarne muszą więc poświęcić jakość, ale ...

46. ...Wb5:e5+. 47. We7:e5, Kg8-f7. 48. We5-f5

Piona f6 nie wolno oczywiście oddać.

48. ...Gh1-b7. 49. Ke3-d2, Gb7-c8. 50. Sd3-e5+, Kf7-f8. 51. Wf5:g5, Wa3:a5!!

O to chodziło!

52. Se5-d7+

Szach na g6 nie zmieniał postaci rzeczy.

52. ...Gc8:d7. 53. Wg5:a5, Gd7:g4. 54. Kd2-e3, Gg4-e6. 55. Ke3-f4, Ge6-c4! 56. Wa5-a7, h7-h5. 57. Kf4-g5, h5-h4! 58. Kg5:h4, Gc4-b3

i po dalszych dwudziestu posunięciach, w których białe rozpaczliwie próbowały osiągnąć zwycięstwo w tej teoretycznej, remisowej pozycji — zgodzono się na **remis!** Wygranej nie ma: czarny król znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie „dobrego" rogu, o kolorze przeciwnym niż kolor pól ich gońca, co uniemożliwia białym za pomocą od dania piona przejście do wygranej końcówki typu wieża przeciw gońcowi, król biały nie osiedzi się na polach e6 lub g6, gdyż goniec wypędzi go stamtąd, a bezpośrednia próba 59. Kg5, Gc4. 60. f7 z groźbą 61. Kf6 po zabiciu piona — nie prowadzi do niczego po 61 ....Kg7! po czym goniec chodzi wyczekująco między polami b3-e6, a jeżeli teraz 62. f8, H++ to 62. ...K:f8. 63. Kf6, Kg8! (najpewniejsze!) 64. Wg7+, Kh8! i teoretyczny remis!

Nadzwyczaj emocjonująca partia. Na specjalne podkreślenie zasługuje wspaniała obrona mistrza świata w dogrywce i zrealizowanie jedynej, prawie mitycznej szansy obronnej.

(Uwagi: St. Gawlikowskiego)

WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA

TRUNIEJ ELIMINACYJNY W ZAKOPANEM

Zgodnie z decyzją prezydium Sekcji Szachów GKKF w ramach obozu kondycyjno-treningowego naszej kadry olimpijskiej w pierwszej połowie maja miał być rozegrany w Zakopanem jednokołowy eliminacyjny turniej ośmiu mistrzów z których pierwszych czterech zwycięzców zdobywało prawo udziału w turnieju międzynarodowym w Międzyzdrojach. Wobec nieprzybycia Błaszczaka w turnieju brało udział jedynie siedmiu mistrzów. Szczegółowy wynik podaje tabelka.

TABELA TURNIEJOWA

L. p.	Nazwisko	1	2	3	4	5	6	7	pkt.
1	Grynfeld	●	0	½	1	1	1	½	4
2	Plater	1	●	½	0	1	1	0	3½
3	Makarczyk	½	½	●	½	0	1	1	3½
4	Tarnowski	0	1	½	●	0	1	1	3½
5	Gawlikowski	0	0	1	1	●	0	1	3
6	Gadaliński	0	0	0	0	1	●	1	2
7	Balcarek	½	1	0	0	0	0	●	1½

Mistrz Grynfeld zwyciężył najzupełniej zasłużenie, odnosząc bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych sukcesów w swojej karierze, grał najrówniej i w przeciwieństwie do innych uczestników zdołał ustrzec się grubych błędów. Jego partia z Gawlikowskim to przykład zdrowej, subtelnej strategii, Tarnowskiego pokonał brawurowym, efektownym, acz niezupełnie poprawnym atakiem, a jedyna przegrana z Platerem — to rezultat niewykorzystania dużej przewagi i bardzo niedbałego prowadzenia remisowej końcówki. Dwaj byli mistrzowie Polski, mistrzowie międzynarodowi Makarczyk i Plater wraz z Tarnowskim zajęli wspólnie trzy dalsze miejsca. Najlepiej z tej trójki grał moim zdaniem Makarczyk: ilość zdobytych przez niego punktów odpowiada naogół przebiegowi poszczególnych partii, a przegraną z Gawlikowskim zawdzięcza w dużej części poważnemu „błędowi palcowemu", w momencie zresztą, gdy miał już zapewnione miejsce w pierwszej czwórce. Platerowi dopisało szczęście: Gawlikowski w partii z nim przeoczył w niedoczasie dwuposunięciowy manewr, prowadzący do zdobycia figury, a Gadaliński przekombinował się w doskonałej pozycji z pionem więcej. Na grze Tarnowskiego znać było wyraźnie brak treningu, wywołany długotrwałym nie braniem udziału w poważniejszych turniejach. Specjalnie niepewnie czuje on się obecnie pod atakiem, w ostrych, skomplikowanych pozycjach, czemu należy przypisać dwie jego porażki. Gawlikowski uzyskawszy 50% raczej nie zawiódł, pech chciał jednak, że przy siedmiu uczestnikach 50% nie wystarczyło, aby wejść do pierwszej czwórki. Gadaliński nie wytrzymał natężenia walki i ostatecznie przegrał z pierwszą czwórką, grając normalnie, tj. bezpardonowo, ale nie bezbłędnie, zawiódł wyraźnie słabo przygotowany teoretycznie Balcarek, którego dwie pierwsze porażki zupełnie wybiły z uderzenia.

Reasumując turniej wykazał wyraźnie wiele braków naszych mistrzów i jako turniej treningowy — zdał egzamin. Dystans był jednak stanowczo zbyt krótki. Potwierdziła się jeszcze raz teoria, że z pośród naszej czołówki z małymi wyjątkami nikt się specjalnie nie wybija, przedstawia ona wyrównaną klasę i uszeregowanie jej według kolejności szachownic — jest zadaniem nadzwyczaj trudnym.

Organizacja i kierownictwo turnieju, spoczywające w doświadczonych rękach mistrza Szapiela — bardzo dobre. Szkoda tylko, że wobec jednoczesnego obozu szermierzy — szachiści musieli walczyć w mniejszej i wobec ostatniej zmiany pogody w Zakopanem — bardzo zimnej salce.

GIES

PÓŁFINAŁY MISTRZOSTW POLSKI

Półfinał w Rzeszowie.

W dniach od 16 do 27 kwietnia br. odbył się rzeszowski półfinał mistrozstw Polski. Z rozstawionych przez Sekcję Szachów GKKF zawodników nie przybył jedynie kandydat Panasewicz, zdający w tym czasie maturę.

Półfinał stał na przeciętnym poziomie, był jednak b. zacięty. Od samego startu urwała się czwórka: Regedziński, Czarnota, Szymański i Witkowski, która walczyła o prowadzenie, a której przez pewien czas zagrażali Śliwiński i Nowakowski. W drugiej połowie turnieju nastąpiły jednak bezpośrednie pojedynki w wymienionej czwórce i wówczas odpadł Czarnota, a walka o dwa premiowane miejsca toczyła się między łodzianami.

W rezultacie pierwsze miejsce zajął Szymański, wygrywając na finiszu siedem partii. Grał on b. ostro i przeważnie roznosił swych przeciwników. Jego atutami są: dobra znajomość teorii i talent kombinacyjny. Pierwsze miejsce zajął zasłużenie, a za wyczyn swój otrzymał stopień kandydata na mistrza.

Rozstrzygnięcie kto będzie drugim finalistą padło dopiero w ostatniej rundzie, w której spotkałem się z mistrzem Regedzińskim. Emocjonujące to spotkanie zakończyło się remisem, co wyeliminowało z finału Regedzińskiego, który musiał partię wygrać aby zająć drugie miejsce. W przeciwieństwie do Szymańskiego grałem bardzo ostrożnie, odnosząc duże sukcesy w końcówkach. Jako jedyny zawodnik ukończyłem turniej bez porażki.

Trzecie miejsce Regedzińskiego jest niespodzianką. Ogólnie uważany za faworyta, nie wytrzymał turnieju kondycyjnie. Prócz tego wydaje się, że zgubiła go zbytnia pewność siebie po udanym starcie.

Czarnota był jedynym zawodnikiem, który potrafił zagrozić łódzkiej koalicji. Sił starczyło mu jednak tylko na pierwszą część turnieju.

Z pozostałych zawodników warto wymienić Garbaciaka, który był małą relewacją, a o którym niewątpliwie jeszcze usłyszymy. Karnkowski i Śliwiński przez długi czas utrzymywali dobre miejsca, zawiedli jednak w ostatnich rundach. Obydwu stać było na wyższe miejsca. Śliwiński był rekordzistą remisowym. Zawiedli Piechota i Brytek z Katowic, rutynowani zawodnicy, którzy nie potrafili oprzeć się atakom młodzieży.

Jeśli idzie o stronę organizacyjną, to Rzeszów zdał na tym polu egzamin. Były afisze, tablice demonstracyjne, wygodna sala — a podkreślić należy dużą frekwencję publiczności (zwłaszcza kobiet)! Jedynie prasa rzeszowska wykazała małe zainteresowanie turniejem, a komunikaty z przebiegu rozgrywek były zamieszczone tylko dwukrotnie.

(S. Witkowski)

Półfinał w Legnicy.

Półfinał indywidualnych mistrzostw Polski w Legnicy zakończył się zwycięstwem Błaszczaka (Kolejarz Wrocław) i Sowińskiego (AZS Gliwice), którzy osiągnęli po 8½ p. z 11 możliwych.

Błaszczak ukończył turniej bez przegranej, wygrywając 6 partii i remisując 5. Początkowa niepewność w grze, spowodowana prawie roczną przerwą, była przyczyną wypuszczenia paru wygranych partii.

Przyjemną niespodziankę sprawił Sowiński, uzyskując również 8½ p. Zajmując 2 miejsce, Sowiński zdobył tytuł kandydata na mistrza i prawo udziału w finale mistrzostw Polski. Gra jego jest solidna, wykazująca znajomość teorii. Słabszy jest natomiast w ostrych i zawikłanych pozycjach.

Trzecie miejsce zajął Batorowicz (AZS Wrocław) Wynik ten jest dużym sukcesem dla tego utalentowanego gracza. Gdyby nie okoliczność, że w pierwszej połowie turnieju Batorowicz dojeżdżał z Wrocławia do Legnicy ze względu na pracę zawodową, to niewątpliwie mógłby uzyskać lepszy wynik.

Niespodzianką było również zajęcie dalszych miejsc przez obu kandydatów — Fludera i Jurkiewicza. Zwłaszcza Jurkiewicz, który był ogólnie typowany na jednego ze zwycięzców turnieju, zawiódł oczekiwania. Fluder grał b. niepewnie, zaś w partiach Jurkiewicza nie było widać tej ostrości, która go dawniej cechowała. Z trzema pierwszymi w tabeli poniósł porażki.

Szóste miejsce zajął Jaszczuk (Spójnia Legnica). Jest to gracz kombinacyjny, lecz jego ataki nie były przeważnie oparte na solidnej podstawie i kończyły się fiaskiem. Brak mu wiadomości teoretycznych.

Dalsze miejsca zajęli Borski (Szczecin), Szmigielok (Katowice), Stylo (Szczecin), Augustyn (Opole) i Przygoda (Szczecin). Ostatnie miejsce przypadło Żywieniowi (AZS Wrocław), który po 6 rundzie nie pokazał się już na sali turniejowej.

Z młodszych graczy duże nadzieje rokuje Stylo. Gra z polotem i odważnie. Musi jednak jeszcze opanować podstawy gry pozycyjnej i nauczyć się większego skupienia przy rozgrywce.

Na turniej nie przybyli wyznaczeni przez GKKF kandydat Sojka oraz Bolesławski z Katowic, nie wziął również udziału Ćwiąkała, zdobywca tytułu mistrza Dolnego Śląska na 1952 r.

Poziom turnieju przeciętny. Organizacja słabsza niż w latach ubiegłych.

(Cz. Błaszczak)

Półfinał w Krakowie.

Półfinał grupy krakowskiej zgromadził 12 szachistów o różnym poziomie gry. Pierwszych pięciu graczy tworzyło dość wyrównaną stawkę i odbiegało znacznie poziomem gry od pozostałych, z których jedynie Wessely dociągał okresami do czołówki.

Z graczy krakowskich zawiedli Zuber, będący bez formy, oraz Wojtasiewicz, który nie wytrzymuje już turnieju, wymagającego dłuższego wysiłku.

Zawodnicy z poza Krakowa, reprezentujący Katowice, Kielce i Częstochowę, to szachiści jeszcze raczej dość słabi, nastawieni na powierzchowny i pospieszny sposób gry.

Wobec zbytniej różnicy w poziomie gry uczestników, jasne było, że wynik zależeć będzie raczej od przypadku i tego, czy i ile punktów straci się do słabszych zawodników, niż od istotnej siły gry.

Temu też należy przypisać, że czołówka grała „na siłę" i częstokroć nazbyt nerwowo. Otrzymawszy nieraz równą pozycję, która przy zawodnikach o zbliżonej klasie gry dałaby w wyniku remis, gracze z czołówki nie przyjmowali propozycji nierozegranej, szukając sztucznie dróg do zwycięstwa i oczekując na błąd mniej doświadczonego przeciwnika.

Zwycięzca Woźniak grał stosunkowo najrówniej. Do dalszych w tabeli graczy stracił zaledwie ½ p. Gorzej natomiast poszło mu z czołówką, do której stracił 2½ p.

Ciejka zawdzięcza uzyskanie 2 miejsca (przy równej liczbie punktów z Woźniakiem) — ostatniej partii z Gdańskim, który był zmuszony grać na wygraną. Gdański nie był bez szans na wyragną, ale zagrał zbyt forsownie i niedokładnie, odpadając w czołówce na 5 miejsce.

Na Gdańskim najwięcej „zemścił się" nierówny poziom gry uczestników. Nie chcąc bowiem w równej pozycji w partii ze słabo grającym Skalikiem zgodzić się na wynik nierozstrzygnięty, zagrał niepoprawnie i przegrał partię. Remisując natomiast obie opisane partie, zachowywał szanse na drugie miejsce.

Drugim z kolei zawodnikiem, który wskutek błędów taktycznych znalazł się na czwartym miejscu, jest Bocheński. W partii przeciwko Zuberowi poświęcił figurę dla ataku który przeprowadził niedokładnie i zamiast conajmniej zremisować — przegrał. Z kolei

przeciw Woźniakowi musiał grać na wygraną i choć uzyskał znaczną przewagę pozycji, wskutek zbyt forsownej gry przegrał. Wyniki remisowe w obydwu tych partiach dawały mu 1 — 2 miejsce i prawo do gry w finale.

Ostatni z czołówki, Krystowski, grał starannie i ze szczęściem, któremu zawdzięcza trzecią lokatę.

Gry toczyły się w Domu Kultury Zw. Zaw., przy dużym zainteresowaniu publiczności. Choć z jednej strony należy zaliczyć to do sukcesów organizatorów, to jednak zbytni gwar utrudniał wielce grę. Względy propagandowe przemawiały również za zorganizowaniem imprezy w Krakowie, ale dla samych uczestników krakowskich, których przecież było 8, brak urlopów na okres trwania turnieju dał się wielce we znaki. Gry po 8-godzinnym dniu pracy nie mogły stać na odpowiednim poziomie. Były liczne wypadki rozgrywania nawet dwu partii w jednym dniu (po pracy), wskutek przesuwania terminów, spowodowanego przeszkodami służbowymi.

Nie wszyscy zawodnicy okazali się w pełni zdyscyplinowani. Zuber — a zwłaszcza Wojtasiewicz — nie rozegrali wszystkich partii, oddając je bez gry. Fakty te niewątpliwie będą przedmiotem rozważań Sekcji Szachów WKKF-Kraków.

Na zakończenie należy nadmienić, że organizatorzy nie chcąc przedłużyć trwania turnieju, po 2 dniach oczekiwania na powrót z NRD mistrza Tarnowskiego, rozpoczęli turniej bez niego, dokooptowując na jego miejsce Wessely'ego. Szkoda, gdyż z jednej strony poziom turnieju obniżył się, z drugiej zaś pozbawiono mistrza Tarnowskiego możliwości brania udziału w grach finałowych o mistrzostwo Polski.

(A. Bocheński)

(Tabele trzech powyższych turniejów podajemy na ostatniej stronie numeru).

PIERWSZE OGÓLNOPOLSKIE MISTRZOSTWA DRUŻYNOWE SZKÓŁ ZAWODOWYCH

Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego polecił Dyrekcji Okręgowej Szkolenia Zawodowego w Katowicach zorganizowanie I Ogólnopolskich drużynowych mistrzostw szachowych szkół zawodowych. Mistrzostwa te obyły się w Piotrowicach Śląskich w dniach 26 — 28 maja br.

Zawody te były niejako uwieńczeniem całorocznych zmagań. Reprezentanci poszczególnych okręgów zostali wyłonieni po przez mistrzostwa na szczeblu szkolnym, międzyszkolnym, rejonowym i okęrgowym. Gdzie się tą sprawą zajęto należycie, tam startowały pełne drużyny, w skład których wchodzili: 4 chłopców i 2 dziewcząt; gdzie natomiast traktowano tą sprawę pobieżnie, względnie dorywczo, stamtąd przybyła drużyna zdekompletowana.

W zawodach tych startowało 19 drużyn reprezentujących 13 D.O.S.Z.: Katowice I, Katowice II, Katowice III, Opole, Wrocław, Zielona Góra, Poznań, Toruń Łódź, Olsztyn, Warszawa, Kraków, Rzeszów, Lublin i Kielce oraz Ministerstwa: Przemysłu Rolnego i Spożywczego, M. Przemysłu Maszynowego, M. Hutniczego i M. Górnictwa.

Ze względu na b. krótki czas — 3 dni, zorganizowano zawody systemem szwajcarskim: 3 gry dziennie, w trzech grupach: 1) grupa dziewcząt, 2) grupa uczniów szkół zasadniczych i 3) grupa uczniów technikum. Rozegrano 7 rund.

Mistrzostwa były indywidualne, jednak suma zdobytych punktów przez poszczególnych zawodników dała lokatę danej reprezentacji w ogólnym zestawieniu.

Indywidualnie najlepsze wyniki osiągnęli:

a) w grupie dziewcząt (13 zawodniczek): 1. Knapikówna (Katowice) 6½, 2. Nadworniańska (M.P.R. i S.) 6, 3. Lubot (Katowice) 4½, 4. Imielska (M.P.R. i S.).

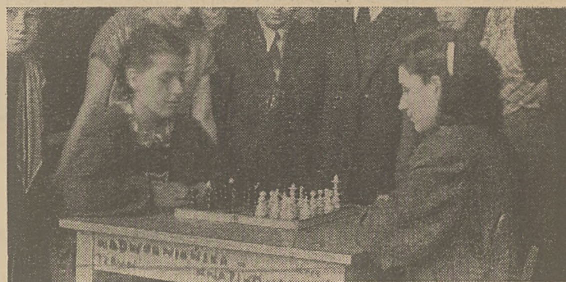

Knapikówna (z prawej) przy partii z Nadworniańską

b) w grupie szkół zasadniczych (40 zawodników): 1. Bohdanowicz (Olsztyn) 6 p., 2—4. Dańszczyk, Hanslik (obaj Katowice) i Ciesielski (Wrocław) po 5½ p., 5—9. Kaptur, Masarczyk, Brzeżowski, Olej i Sordyl (wszyscy Katowice) — po 5 p.

c) w grupie technikum (43 zawodników): 1 — 2. Kmiecik (M.P.M.) i Korszeń (M.P.R. i S.) po 6 p., 3. Plinta (M.P.M.) 5½ p., 4 — 6. Krupa (Wrocław) Zemanek (M. Górn.) i Leśnik (M. Hutn.) po 5 p.

Wyniki drużynowe przedstawiają się następująco:

1. DOSZ Katowice II — 29½ p., 2. M.P.R. i S. — 26½ p., 3 — 4. DOSZ Katowice III i DOSZ Wrocław po 24½ p., 5. DOSZ Katowice I — 24 p., 6. M. Górnictwa — 21 p., 7. M.P.M. — 20 p., 8. M. Hutnictwa — 19 p., 9. DOSZ Opole 18 p., 10. DOSZ Zielona Góra — 15 p., 11. DOSZ Olsztyn — 14½ p., 12. DOSZ Warszawa — 14 p., 13. DOSZ Poznań — 13½ p., 14. DOSZ Łódź — 12½ p., 15. DOSZ Toruń — 11 p., 16. DOSZ Kraków — 10 p., 17. DOSZ Rzeszów — 9 p., 18. DOSZ Lublin 8½ p. i 19. DOSZ Kielce — 7 p.

Komisja sędziowska

Od samego początku ślązacy wzięli górę. Wprawdzie poza Knapikówną nie osiągnęli szczytowych wyników, lecz poziom ich był wyrównany i całkiem zasłużenie zdobyli aż trzy z pierwszych miejsc. Było to rezultatem solidnej całorocznej pracy, zakończonej obozem kondycyjnym w Polanicy.

Bardzo słabo wyszli przedstawiciele Warszawy, Łodzi i Krakowa — najsilniejszych ośrodków szachowych.

Zainteresowanie mistrzostwami było bardzo duże, publiczność śledziła zowody przez cały czas ich trwania.

Jak wielką wagę przywiązują władze szkolne do tej imprezy, świadczy fakt przybycia w drugim dniu zawodów prezesa CUSZu ob. J. Zarzyckiego w towarzystwie dyr. DOSZ Katowice ob. O. Dechowa. Obaj z wielkim zainteresowaniem śledzili przebieg poszczególnych partii, przeglądali przygotowane nagrody i szczegółowo wypytywali organizatora o przebieg tej masowej imprezy i o plany na przyszłość.

Na zakończenie delegat CUSZu ob. Wiśniewski podsumował wyniki imprezy — zaznaczając, że po cało-

rocznej pracy według niepełnych danych w szkołach zawodowych grało w szachy około 8000 zawodników, co świadczy o dużym zainteresowaniu tą grą wśród naszej młodzieży.

Rozdano następnie nagrody, m. in. 12 stolików do szachów, 27 kompletów szachowych, 50 książek.

Organizacja zawodów była wzorowa, co zawdzięczamy kierownikowi imprezy ob. Szylerowi oraz ob. dyr. Nowakowi i prof. Groelle. Komisja sędziowska w składzie: Szyler, Bolesławski i prof. Kozłowski działała sprawnie.

(A. Sz.)

KRONIKA KRAJOWA

Wrocław

Wynik meczu masowego Dolny-Śląsk — Górny-Śląsk: 46:36 dla Dolnego Śląska.

Bytom

Tutejszy Okręg Zrzeszenia Górnik przeprowadził mistrzostwa drużynowe z udziałem 18 drużyn. Rozgrywki finałowe dały nast. wyniki: 1. Radzionków I, 2. Radzionków II, 3. Miechowice, 4. Wanda - Lech.

Katowice

Duża sala WDKZZ znów była widownią meczu na wielką skalę: 87 graczy z Chorzowa przybyło na spotkanie rewanżowe z zawodnikami Katowic. Ostateczny wynik brzmiał 48:39 dla Katowic.

Tramwajarze województwa przeprowadzili mistrzostwa drużynowe przy udziale 9 zespołów. Mistrzostwo zdobyła sekcja Dyrekcji Admin. przed Remizą Łagiewniki. W turnieju o mistrzostwo indywidualne zwyciężył Kurek, remiza Katowice. Udział brało 36 graczy.

Mistrzostwa sekcji Stal CZPH: 1. Smalski Wł. 8 p., 2. Kołodziej 7½ p., 3. inż. Albrycht 7½ p., 4. inż. Kopczyński 7 p., 5. inż. Szatkowski 7 p. Udział brało 11 graczy. W grupie II brało udział 16 graczy. Stan końcowy jest następujący: 1. Adamiec 12 p., 2. Wieczorek 11,5 p., 3. Pawletko 11½ p.

Reprezentacja Województwa Opole pokonała kombinowaną drużynę miasta Katowic w stosunku 10½:5½. Opolanie przyjechali bez zawodniczek, toteż katowickie zawodniczki chcąc koniecznie grać zagrały z seniorami Opola. Niestety przegrały. Wyróżnić specjalnie jednak należy zwycięstwa Opolan nad Bolesławskim, Byrtkiem, Pokorskim, Szelągiem oraz remisy z Sojką, Szmigielokiem i Franczakiem, a więc elitą Katowic.

Mikołów

Odbył się tu mecz masowy na 75 szachownicach miasto — powiat Pszczyna z wynikiem 42:33 dla Mikołowa.

Chorzów

Do spotkania rewanżowego Miasto - Zabrze zamiast 50 graczy stawiło się tylko 28. Rozegrane gry dały zwycięstwo chorzowianom w stosunku 19½:8½ p. W meczu tym m. in. Mistrz juniorów Chorzowa 13-letni Gabryś przegrał z Szymurą, a mistrzyni Drobiszówna przegrała swoją partię z Piasecką.

(R. Bąk)

Słupsk.

W Słupsku są czynne dwie sekcje szachowe: Kolejarz i Ogniwo. Drużyna Kolejarza jest mistrzem wojewódzkim, skupia najlepszych szachistów miasta. Rozegrany w maju turniej o mistrzostwo indywidualne sekcji przyniósł zwycięstwo R. Ukraińskiemu (9 p. z 11 partii) przed K. Wyszatyckim i F. Fejdaszem — po 8½ p.

W spotkaniu towarzyskim Kolejarz Słupsk — Kolejarz Gdańsk padły wyniki 6½ : 3½ i 6 : 6.

Chełm Lubelski.

W maju został rozegrany turniej szachowy o mistrzostwo Technikum Handlowego. Zwyciężył M. Germata (junicr) 9 p. z 9 partii, przed Cz. Potocznym i St. Grochowiczem.

Jelenia Góra.

W turnieju o mistrzostwo miasta wśród rzemieślników zwyciężył M. Tuczapski (13 p. z 13 partii) przed Szczepaniakiem i Dynowskim. Wszyscy uczestnicy turnieju otrzymali pamiątkowe dyplomy i nagrody. Po zakończeniu turnieju zorganizowano Rzemieślniczą Sekcję Szachową.

Ciechocinek.

Turniej o mistrzostwo woj. bydgoskiego odbył się w Ciechocinku przy udziale 13 zawodników. Wyniki: 1. Rykaczewski 10½, 2. Trybuła 9½, 3. Konarkowski 8½, 4. — 5. Barche i Daniec po 8, 6 — 7. Paluszkiewicz i Pancwicz po 6½, 8. Kowalski 6, 9. Leoniak 5, 10. Wojciechowski 3½, 11. Skendzielewski 3, 12. Karwowski 2, 13. Rafalski 1 p.

Grudziądz.

Sekcja Szachów MKKF zorganizowała turniej juniorów, po raz pierwszy w mieście. Zwyciężył 15-letni L. Kozłowski — 14 p. z 14 partii! przed Ziuziakowskim, Szudobajem i Gizińskim po 11.

W turnieju o indywidualne mistrzostwo szkół zwyciężył również L. Kozłowski 12½ p. przed Gotsche i Zimnickim po 9 p.

W drużynowych mistrzostwach szkół współzawodniczyło 10 drużyn. Wygrała SKS Sparta przed SKS Technik I i Technik II.

Żywą działalność wykazuje ostatnio Ogniwo. Przeprowadziło ono mistrzostwa indywidualne sekcji, w których zwyciężył Ledwochowski przed Borowskim — i rozegrało szereg spotkań towarzyskich.

Na terenie Grudziądza działa jeszcze parę innych sekcji szachowych, z których wymienić należy przede wszystkim Spójnię. Spotkanie towarzyskie tych dwu sekcji zakończyło się zwycięstwem Spójni 6½ : 1½.

Z masowego meczu Katowice — Chorzów.

KRONIKA ZAGRANICZNA

ANGLIA.

W Liverpool odbył się szachowy turniej studentów, w którym m. in. wzięli udział dwaj szachiści radzieccy: arcymistrz D. Bronstein i mistrz międzynarodowy M. Tajmanow. Zajęli oni wspólnie 1 — 2 miejsce uzyskując po 6½ p. z 7 możliwych, wyprzedzając trzeciego z kolei zawodnika o 3 p.! 3. Pastuhof 3½, 4 — 6. Mardle, Nyren i Rutanen po 3, 7. Krarup-Dinsen 2, 8. Katragatta ½ p.

W turnieju w Southsea zwyciężył Yanofsky — 8 p. przed Fazekasem 7½, Rhodesem i Scafarelli po 7.

W turnieju o mistrzostwo Szkocji, rozegranym w Glasgow, pierwszy był Aitken z 7 p. z 8 partii. 2. Mac Leod 6, 3. Anderson, Lerchs i Perkins 5½.

PORTUGALIA.

W Lizbonie odbył się pierwszy turniej międzynarodowy. Zwyciężył w nim Medina — 8 p. przed Perezem 7½, Grobem 7, Rellstabem 6, de Silans i de Moura po 5 (11 uczestników).

EGIPT.

Powstał tu narodowy Związek Szachowy, który zgłosił przystąpienie do FIDE. W turnieju eliminacyjnym przed Olimpiadą pierwsze dwa miejsca podzielili S. Basjuni i T. Elshazli — po 9½ p. 3. Abdelghafour 8½, 4. Hilmy 6½, 5. Elbeheiry 6.

ARGENTYNA.

W turnieju w Mar del Plata pierwsze dwa miejsca podzielili J. Bolbochan i Rossetto — po 11½ p. z 17 partii. 3 — 4. Cuellar i Trifunović po 11, Michel 10½, Jac. Bolbochan 10 itd.

KUBA.

W turnieju międzynarodowym z udziałem 23 zawodników zwyciężyli ex aequo Najdorf i Rzeszewski po 18½ p. przed Gligorićem 17, Eliskasesem i Evansem po 16. 6. Rossolimo 14½, 7. Gonzales 13½, 8 — 10. Horowitz, Pomar i Toran po 12½, 11. Prins 12 itd.

W turnieju brał m. in. udział dawny mistrz Kuby, Jean Quesade, który umarł na atak sercowy podczas jednej z partii turnieju.

AUSTRALIA.

W turnieju w Sydney zwyciężył Koshnitzky — 9½ p. z 10 partii, przed Brounem i Stojanowskim po 6½.

Dr A. Ameisen.

3.

Z NOTATEK STAREGO SCEPTYKA

I znów kilka słów o „złotej regule“ Karola Darwina.

W numerze 2. Szachów z lutego 1952 r. na str. 26 znajdujemy ciekawą partię, rozegraną na mistrzostwach Polski w Łodzi między dr Arłamowskim a J. Gadalińskim. Ciekawą ze względu na często grywany wariant obrony Nimcowicza, związany z atakiem czarnego Gońca i Skoczka na zdwojonego białego piona c4 i koniecznością obrony tego piona przez figurę tak wielowartościową, jak Hetman. Już sam ten fakt przemawia — w moim przekonaniu — przeciw temu wariantowi. W przebiegu partii bywa często tak, że białe, zniecierpliwione, poświęcają tego piona, byle tylko uwolnić Hetmana od tej upokarzającej misji i przejść do ataku.

Tak też było i w cytowanej partii dr Arłamowskiego i Gadalińskiego z tą różnicą, że białe ofiarowały z kolei i drugiego piona na d5.

Oto pozycja:

Gadaliński

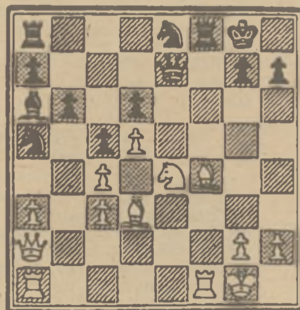

Arłamowski

Czarne zagrały 18. ... Ga6:c4! 19. Ha2-e2 Gc4:d3?

Komentator, dr Arłamowski, zaopatruje ten ruch uwagą: „Czarne nie chcą brać drugiego piona i słusznie“ (sic!), „gdyż naraziłoby to je na duże niebezpieczeństwo, albowiem białe mają parę Gońców i otwarte linie Wież, przy niekorzystnej lokacie czarnych figur (Sa5, Wa8, Se8) otrzymałyby groźny atak: 19... G:d5 20.Gg5 W:f1+ Hd7 22.Hh5!“

Czarne figury istotnie stoją niekorzystnie, ale — jak na złość — bicie drugiego piona na d5 jest bodaj czy nie najlepszym ruchem na szachownicy i najszybciej daje czarnym wygraną. Oto dowód:

19. ... Gc4:d5 20. Gf4-g5 Wf8:f1+ 21. Wa1:f1.

Ale tu komentator doradza czarnym, podświadomie oczywiście, zły ruch Hetmanem na d7, uwalniający Skoczka e4 od podwójnego nacisku i pozostawiający Gońca d5 bez obrony. Należy grać po prostu

21. ... He7-e6 22. He2-h5 h7-h6!

Bicie Skoczka 22... G:e4 23. G:e4 H:e4 byłoby błędem wobec szacha 24. Hf7+ i mata w następnym ruchu. Przez h7-h6 stwarzają sobie czarne miejsce na h7 dla króla.

Co pozostaje białym do zrobienia? Mają one cztery możliwości: A. 23. Se4-f6+, B. 23. Wf1-f6, C. 23. Gg5:h6 i D. 23. Gg5-c1.

A więc A. 23. Se4-f6+.

23... Se8:f6 24. Gg5:f6 He6-e3+ 25. Kg1-h1 He3:d3 26. Wf1-d1 Hd3-e4 27. Hh5:d5+ He4:d5 28. Wd1:d5 Wa8-f8! i wygrywa.

a) 24. Wf1:f6 g7:f6 25 Gg5:h6 Gd5-e4 26. Hh5-h4 Ge5:d3 27. Hh4-g3+ Kg8-f7 28. Hg3-g7+ (jeśli 28. H:d3, to po He6-e1+ nastąpi wymiana Hetmanów i czarne przegrywają) 28. ... Kf7-e8 29. Hg7-f8+ Ke8-d7 i białe z powodu groźby mata He1+ nie mogą bić Wieży.

aa) 25. Hh5-g6+ Kg8-f8 26. Gg5:f6 (po biciu piona h6 przez Hetmana nastąpi 26... Ke7 27. Hh6-g7+ He6-f7 28 Gg5:f6+ Ke7-d7 i czarne wygrywają. Tak samo bicie Gońcem na h6 nie chroni białych od przegranej) 26. ... He6-e1+ 27. Gd3-f1 Gd5-c4 i wygrywa.

Przejdźmy do drugiej ewentualności: B. 23. Wf1-f6. Jest ona tylko przestawieniem ruchów z wariantu A. Nastąpi 23. ... Sc8:f6 24. Se4:f6+ g7:f6 itd. z wygraną.

Trzecia możliwość: C. 23. Gg5:h6.

23. ... G:e4 24. Wd1-e1 d6-d5, albo 24. Gd3:e4 He6:e4 26. Gh6-d2 He4-g6 27. He7 Se8-f6 28. He7:d6 Wa8-e8 i czarne wygrywają.

a) 26 Wf1-f5 He4-b7 27. Hf7-h5 Kh7-g8 28. Gh6-f4 Hb7-d7 (a jeśli 28. Gc1, to 28... Sf6 29. W:f6 g:f6 30. Gh6 He4 — z wygraną)

Czwarty wariant: D. 23. Gg5-c1.

23. ... G:e4. Wd1-e1 d6-d5, albo 24. Gd3:e4 He6:e4 25. Hf7+ Kh7 — z wygraną.

Analizując pozycję ponownie, dochodzę do wniosku, że ruch 22. He2-h5 jest — po odejściu czarnego Hetmana na e6 — błędny. Może zatem białe zagrają raczej 22. Wf1-f4? ale wtedy czarne zagrają znowu 22. ... h7-h6 i dopiero na 23. Gg5-h4 He6-d7 24. He2-h5 Gd5-f7 25. Hh5-f3 Wa8-b8 — z lepszą grą.

Jak z tego widać, bicie drugiego piona 19.... Gc4:d5 nie było dla czarnych tak niebezpiecznym przedsięwzięciem, jak to zaznacza w swoich uwagach komentator, pod warunkiem oczywiście, że się nie sugeruje przeciwnikowi słabego ruchu w postaci 21. ... He7-d7.

DZIAŁ PROBLEMÓW

Listy prosimy adresować: Redakcja „SZACHY", WARSZAWA, ROZBRAT 26 z dopiskiem „Problemy"

W rocznym konkursie „Szachów" biorą udział problemy Nr 991 — 998, wśród nich znajduje się kilka prac najmłodszych naszych problemistów. Te kompozycje zaliczają się też do stałego konkursu rozwiązaniowego. Regulamin turnieju był podany w numerze grudniowym naszego miesięcznika. Przypominamy tylko, że termin nadsyłania rozwiązań jest dwumiesięczny i że niestety ze względów technicznych nie możemy zaliczać spóźnionych rozwiązań. Ponadto rozwiązania należy nadsyłać na osobnych kartkach i każdą kartkę zaopatrywać w czytelny podpis oraz dokładny adres.

991. J. Beszczyński
Gdańsk.

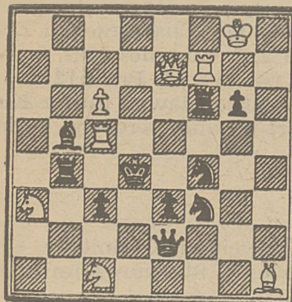

992. J. Buchwald
N. York.

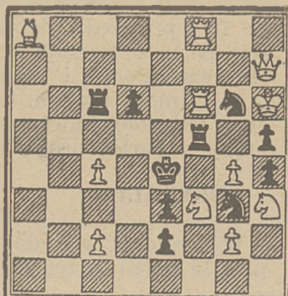

993 J. Buchwald
N. York

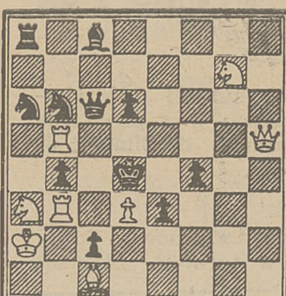

994. P. Diaconescu
Ploesti

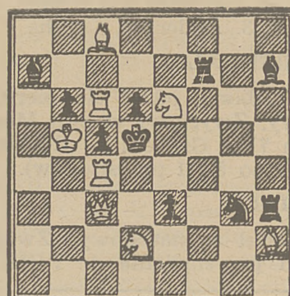

Mat w 2 posunięciach

995. A. Lewandowski
Chodecz

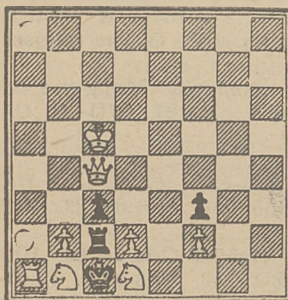

996. J. Rusek
Komorowice

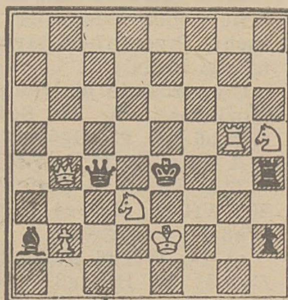

Mat w 2 posunięciach

997. S. Limbach
Częstochowa

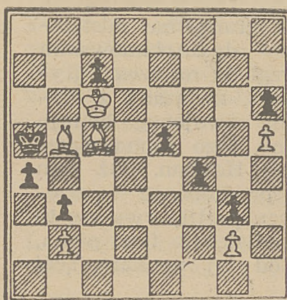

998. A. Trzęsowski
Gołąbki

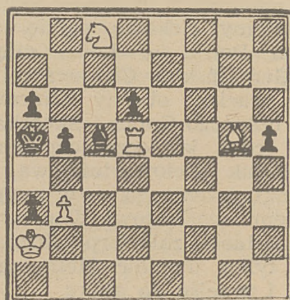

Mat. w 3 posunięciach

KONKURSY ROZSTRZYGNIĘTE

GŁOS PRACY — KONKURS DLA NAJMŁODSZYCH

Bardzo słuszną podjął inicjatywę „Głos Pracy" ogłaszając pierwszy po wyzwoleniu konkurs dla debiutantów oraz młodych problemistów, którzy wystąpili dopiero po roku 1945. Z wielkim zainteresowaniem oczekiwaliśmy wyniku tego konkursu, aby się zorientować w możliwościach i przyszłości kadry naszych najmłodszych kompozytorów.

Na konkurs wpłynęło 46 problemów, a więc ilościowo konkurs zdał egzamin, jest to bowiem rezultat więcej niż zadowalający, tymbardziej, jeśli przyjmiemy, że jeden autor mógł nadesłać najwyżej trzy prace. Pod względem jakości było rozmaicie, jak zwykle u młodych i niedoświadczonych twórców. Przede wszystkim, jeżeli pominiemy prymitywny, ogromny procent zadań okazał się wadliwy, widać z tego, że młodzi zapominają często o tym, aby pozycję dokładnie sprawdzić, czy nie zawiera ona drugiego rozwiązania. Defekty konstrukcyjne były również częste, autorzy zadowalali się pierwszą lepszą formą, a przecież często trzeba nam kilka ustawić pozycji, zanim układ stanie się jasny i ekonomiczny.

Natomiast wyróżnione kompozycje są już wcale zgrabne, widać, że autorzy są świadomi, co to jest problem szachowy i jakie stawia wymagania, a to już jest bardzo wiele. Nabycie techniki, wiadomo, przyjdzie z biegiem czasu i wtedy będzie już można mówić o poważnej pracy. Gorzej jest natomiast z tematyką i trudno się dziwić, gdyż własną drogę znajduje się po wielu błądzeniach. Natomiast należy zwrócić uwagę, że powinniśmy się strzec korzystania z obcych mechanizmów problemowych, gdyż o ile temat jest własnością ogólną, o tyle pozycje zadania są własnością indywidualną i korzystanie z nich nawet po przeróbce zasadniczo nie jest dopuszczalne. A takie wypadki niestety też się zdarzały.

A teraz szczegółowo omówię wyróżnione zadania i zwrócę uwagę na cechy charakterystyczne, co może być w przyszłości pomocne, gdyż najlepiej uczymy się na własnych błędach.

I nagroda — A. Trzęsowski Nr 999

Tematycznie interesująca kompozycja, jest to zdwojenie tematu „Schörra". Temat ten możemy zdefiniować następująco: Białe we wstępie uwalniają czarną bierkę, wiążąc równocześnie swoją. W obronach uwolniona czarna figura uwalnia związane białe figury. Autor zręcznie poradził sobie z tym trudnym tematem. Wstęp 1. Hg5 wiąże dwie figury. Obrony Sf7 2. Sf6x i Sg6 2. Hf5x uwalniają kolejno obie białe bierki. Trzecie uwolnienie po 1... Wd2 2. Hf4x trafnie uzupełnia treść. Konstrukcja dobra.

II — III nagroda ex aequo — Z. Kaczmarek Nr 1000

W ekonomicznej formie przedstawia autor trudny temat, a mianowicie uwolnienie białej figury w obronie z równoczesnym wiązaniem czarnej bierki. Temat ten swego czasu był użyty w meczu Polska — Holandia. Wstęp 1. Gc4 oddaje pole e4 królowi i formuje dwie pary tematowe: Ke4 2. Wf4x i e4 2. Wd5x, dwukrotne uwolnienie wieży f5 i wiązanie piona e5,, lub Sf6. Jak na debiut zupełnie dobra kompozycja.

II — III nagroda ex aequo — E. Pałłasz Nr 1001

Blokowania pól królewskich były swego czasu bardzo uubione i w rozmaitych okresach inaczej je opracowywano. Autor poszedł w kierunku rekordu, co jest krokiem odważnym, gdyż niebezpieczeństwo antycypacji jest duże. Na treść problemu składa się 7 zwyczajnych blokowań na polach c4, c5, e5, e4, e3 oraz dwa blokowania na polu d3. Wstęp 1. e4 szablonowy. Szkoda, że nie można było uzyskać w pozycji ósmego blokowania, przenosząc wieżę z f1 na f4 i wtedy otrzymujemy jeszcze jedno blokowanie po 1... We4 2. Sf5x. Oczywiście trzeba będzie zamienić H na G, aby uniknąć nierozwiązalności po 1... Hf1, ale wtedy powstaje uboczne 1. e3x.

Specjalna nagroda za najlepsze zadanie typu biały gra — W. Barcikowski Nr 1002

Jest to przeróbka dwuchodówki już drukowanej, zasługuje jednak na nagrodę, gdyż jest to miniatura o jednym macie zamiennym i dwu dodanych. Przygotowanie: G dow. 2. Hd2x. Wstęp 1. Hb1

uwalnia piona. Mat zamienny powstaje po 1... G dow. 2. Hf1x. Maty dodane to promocja czarnych figur, 1... d1H 2. He1x i e1S 2. Hb5x. Zasadniczo musimy jednak zwrócić uwagę, że na konkurs posyła się kompozycje, które nie były dotąd publikowane, również wszelkiego rodzaju udoskonalenia nie powinny brać udziału w konkursie.

1 wzmianka zaszcz. A. Trzęsowski Nr 1003

Kompozycja przedstawia modny dziś temat „Ruchlisa" radzieckiego kompozytora. Jest to zamiana strategii czarnych figur przy tych samych posunięciach matujących. Przygotowanie tworzy parę „blokowań" na e5 a więc We5 2. Sf4x i Se5 2. Sc5x. Wstęp 1. Hg5 eliminuje możliwość blokowania, natomiast wiąże Sd3. Obrony czarnych uwalniają S — a więc 1... Gd6 2. Sf4x i Sd5 2. Sc5x, przy dobrym różnicowaniu matującego posunięcia. A więc zamiana blokowań na uwolnienia.

2 wzmianka zaszcz. A. Lewandowski Nr 1004

Również dwuchodówka o złożonym temacie. Jest to tak zwany „Castellari". Temat możemy opisać następująco: Białe we wstępie zamieniają wiązanie własnej figury, czyli uwalniają jedną swą bierkę, a wiążą drugą. Uwolniona figura grozi matem. W obronie czarne uwalniają związaną białą bierkę, a wiążą tę, która groziła matem. Autor przedstawił ten temat w zdwojeniu, co nie należy do rzeczy łatwych. 1. Kf6, gr. 2. Sg5x. Obrony tematowe: 1... Hd6 2. He3x i 1... Hb6 2. Hf4x. Różnicowanie matującego posunięcia dobre. Natomiast konstrukcja pozostawia wiele do życzenia, przede wszystkim brak jest mata po 1... Sd6+ i jest to defekt bardzo poważny, który zasadniczo dyskwalifikuje wartość konstrukcji. Ze względu jednak na trudny temat zdecydowałem się wyróżnić tę dwuchodówkę.

3 — 4 wzmianka zaszcz. ex aequo — H. Kroc Nr 1005

Problem typu „meredith" o jasnej i przejrzystej konstrukcji. Trzy główne obrony zawierają proste motywy strategiczne, blokowania i przesłonę.

3 — 4 wzm. zaszcz. ex aequo — S. Łapa Nr 1006

Jeszcze jedna kompozycja debiutanta niewolna od usterek, ale świadcząca o pewnych możliwościach na przyszłość. Wstęp 1. Hd3 niezły, pomimo, iż zabiera pole d4 królowi, a to ze względu na możliwość szacha po 1... cd3+. Uzupełnienie stanowią dwie przesłony po 1... Gg6 i 1... Gf7, przy czym różnicowanie matującego posunięcia (wiązanie H) jest wcale pomysłowe.

Z pozostałych dwuchodówek wspomnieć jeszcze należy o zadaniu E. Pałłasza na temat Ruchlisa, które jednak ma zamianę czarnej strategii, ale nie ma zamiany posunięć, w obu członach widzimy te same ruchy czarnych, co zasadniczo jest sprzeczne z istotą tematu. Dlatego nie wyróżniłem tej kompozycji.

Reasumując możemy stwierdzić, że konkurs „Głosu Pracy" był zadowalający, nadesłano kilka zadań interesujących. Oczywiście nie należy z tego wysnuwać zbyt optymistycznych wniosków, do uzyskania wyników potrzebna jest świadoma praca i znajomość wielu istotnych zagadnień z dziedziny tematyki i konstrukcji. Pocieszającym natomiast faktem jest duże zainteresowanie się młodych piękną sztuką problemową i liczę, że to zainteresowanie będzie się stale zwiększać i następne konkursy dla młodych przyniosą nowe realizacje i nowe nazwiska, które potrafią w przyszłości zastąpić nas starszych.

Warszawa — czerwiec 1952 r.

Sędzia konkursu — M. Wróbel

999. A. Trzęsowski

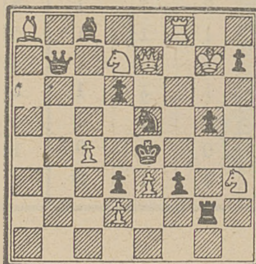

1000. Z. Kaczmarek

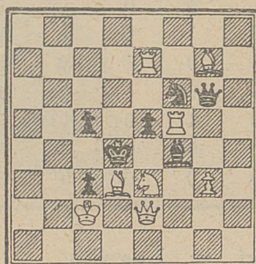

1001. E. Pałłasz

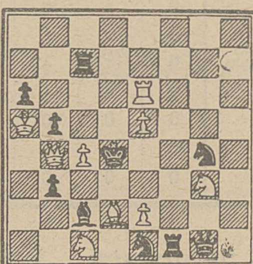

Mat w 2 posunięciach

1002. W. Barcikowski

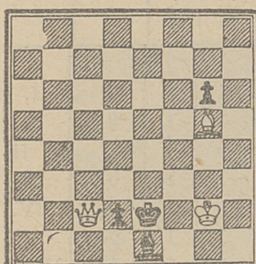

1003. A. Trzęsowski

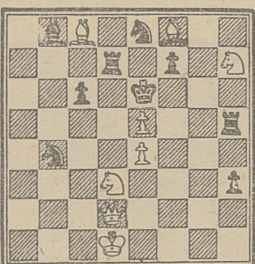

1004. A. Lewandowski

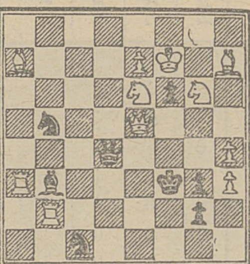

Mat w 2 posunięciach

1005. H. Kroc

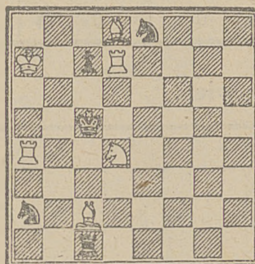

1006. S. Łapa

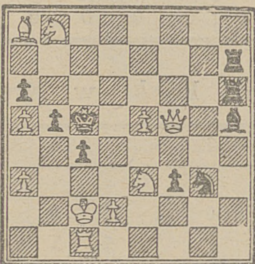

Mat w 2 posunięciach

ROZWIĄZANIA ZADAŃ

938. L. Apró — Intencją autora było 1. Sf6, temat Flecka. Definicja: Białe mają kilka gróźb, „n" „gróźb" obrony czarnych parują „n-1" gróźb, tak że zawsze pozostaje jedna z gróźb jako warient. Dwuchówka jest jednak nierozwiązalna. (5p).

939. L. Apró 1. Wd3. Tematowe obrony 1. ... Se6 i 1. ... Sb5 włączają Gb8 na pola królewskie; w matującym posunięciu występuje neutralizująca przesłona. (2p).

940. F. Fleck Przygotowanie: 1. ... Wd6 2. Hb5x, Gd6 2. Hb7x, Sd6 2. c4x. Wstęp 1. Ge5! oddaje królowi pole i prowadzi do trzech innych wariantów, do blokowań pola e5 z różnymi matującymi posunięciami. (2p).

941. L. Larsen 1. Hd7 Poprawione obrony czarnego Sd5. Pozycja półzwiązania nie jest zupełna. (2p).

942. E. Pałłasz Przygotowanie 1. ... We6 2. Wc5x i 1. ... Se6 2. Wh5x. Rozwiązanie 1. Hd3, obrony tematowe to wiązanie czarnych na polu e4. Ponieważ matujące posunięcia są te same — jest to temat Ruchlisa. (2p).

943. A. Trzęsowski Przygotowanie: Wf3 2. Se2x i 1. ... f5 2. Sd5x ze złożonym blokowaniem. Wstęp 1. Se7 wiąże Sc3, który jest dwa razy uwalniany — 1. ... Sc6 2. Sd5x i Sc5 2. Se2x. Trzecie blokowanie po 1. ... f5 2. Sed5x (mat zamienny). Interesująca kompozycja. (2p).

944. M. Havel 1. Hf1, gr. (Kc5) 2. Sb7+, Kd5 3. Gf3x; b5 2. Hd3+, Wd3 3. Sb7+; Wc3! 2. Hf8+, Ke5 3. Sc6x! Ostatni wariant jest prawdziwą ozdobą tej ekonomicznej trzychodówki. Niestety zadanie jest uboczne 1. Hg1, co znalazł jedynie R. Pietruszajtys, Świder. (6p).

945. J. A. Rusek 1. Wc2, g5 2. Ge4, g4 3. Sc1, bc1H 4. Wc1+, Kc1 5. Gb2+. Hb2 6. Hd2+, Hd2x; 1. ... gh5 2. Kd3, h4 3. He3, h3 4. Gd1, h2 5. Wb2+, Hb2 6. Gc2, Hc2x. Piękne echo kameleonowe. Samomat ten był poświęcony M. Wróblowi. Dziękuję autorowi za dedykację tej interesującej pod względem strategicznym kompozycji. Ale jak przystało na dedykowany problem — znaleziono niepoprawność w postaci drugiego rozwiązania. Nadesłał je również R. Pietruszajtys: 1. h6, g4 2. Hc4, g4 3. Ke2, gf3+ 4. Kd1, f2 5. Wb2+ Hb2 6. Hc2+ Hc2x. (12p).

Trafne rozwiązanie zadań Nr 3 nadesłali: J. Beszczyński, Gdańsk 18 p., Anonim 10 p., S. Dawidson, Częstochowa 18 p., S. Guzowski, Dąbrowa 10 p., E. Iwanow, Częstochowa 26+18=44 p., H. Kroc, Lublin 24 p., B. Kwapień, Racibórz 18 p., R. Pietruszajtys, Świder 24 p., W. Rosolak, Łódź 21 + 10 = 31, J. Segiet, 13 p.

Punkty bez zmian zachowują: J. Janowski, Milanówek 42 p., J. Mazur, Radość 40 p., W. Proga, Międzylesie 38 p., Z. Łapeta, Częstochowa 26 p., E. Pałłasz, Starogard Gd. 23 p., P. Collik, Łódź 13 p.

Nagrodę otrzymuje Eugeniusz Iwanow, Częstochowa, Nadrzeczna 2 m 27 za zdobycie 44 p. Nagroda zostanie wysłana pocztą, prosimy o potwierdzenie odbioru.

Półfinał mistrzostw Polski w Rzeszowie

L. p.	Uczestnicy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	pkt.
1	Szymański	●	½	0	1	1	1	1	1	1	1	1	8½
2	Witkowski	½	●	½	½	½	1	½	1	1	1	1	7½
3	Regedziński	1	½	●	0	1	½	½	½	1	1	1	7
4	Garbaciak	0	½	1	●	0	1	½	0	1	½	1	5½
5	Piechota	0	½	0	1	●	0	1	1	0	1	1	5½
6	Czarnota	0	0	½	0	1	●	½	½	1	1	1	5½
7	Śliwiński	0	½	½	½	0	½	●	½	½	½	1	4½
8	Karnkowski	0	0	½	1	0	½	½	●	½	½	1	4½
9	Byrtek I	0	0	0	0	1	0	½	½	●	1	1	4
10	Nowak	0	0	0	½	0	0	½	½	0	●	0	1½
11	Byrtek II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	●	1

Półfinał mistrzostw Polski w Legnicy

L. p.	Uczestnicy	Błaszczak	Sowiński	Batorowicz	Fluder	Jurkiewicz	Jaszczuk	Borski	Szmigielok	Stylo	Augustyn	Przygoda	Żywień	pkt.	Miejsce
1	Błaszczak	●	½	1	½	1	1	½	1	1	½	½	1	8½	I, II
2	Sowiński	½	●	½	1	1	1	½	1	1	0	1	1	8½	I, II
3	Batorowicz	0	½	●	½	1	1	1	1	½	½	0	1	7	III
4	Fluder	½	0	½	●	0	½	½	½	1	1	1	1	6½	IV, V
5	Jurkiewicz	0	0	0	1	●	1	1	0	1	1	½	1	6½	IV, V
6	Jaszczuk	0	0	0	½	0	●	½	1	1	½	1	1	5½	VI
7	Borski	½	½	0	½	0	½	●	1	0	0	1	1	5	VII, VIII
8	Szmigielok	0	0	0	½	1	0	0	●	1	1	½	1	5	VII, VIII
9	Stylo	0	0	½	0	0	0	1	0	●	1	1	1	4½	IX
10	Augustyn	½	1	½	0	0	½	1	0	0	●	½	0	4	X, XI
11	Przygoda	½	0	1	0	½	0	0	½	0	½	●	1	4	X, XI
12	Żywień	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	●	1	XII

Półfinał mistrzostw Polski w Krakowie

L. p.	Uczestnicy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	pkt.
1	Woźniak	●	1	0	1	½	0	1	½	1	1	1	1	8
2	Ciejka	0	●	½	½	1	1	0	1	1	1	1	1	8
3	Krystowski	1	½	●	½	0	½	1	½	½	1	1	1	7½
4	Bochenski	0	½	½	●	1	1	1	0	1	1	½	½	7
5	Gdański	½	0	1	0	●	1	½	1	½	0	1	1	6½
6	Wessely	1	0	½	0	0	●	0	1	0	1	1	1	5½
7	Bieniarz	0	1	0	0	½	1	●	1	½	1	½	0	5½
8	Zuber	½	0	½	1	0	0	0	●	0	½	1	1	4½
9	Sobotkowski	0	0	½	0	½	1	½	1	●	0	0	1	4½
10	Skalik	0	0	0	0	1	0	0	½	1	●	½	½	3½
11	Koselnik	0	0	0	½	0	0	½	0	1	½	●	½	3
12	Wojtasiewicz	0	0	0	½	0	0	1	0	0	½	½	●	2½

KOLEGIUM REDAKCYJNE: Litmanowicz Wł. (redaktor), Czarnecki T., Gawlikowski St., Grynfeld I. i Wróbel M.
Adres Redakcji: Warszawa, Rozbrat 26.

Administracja: III Delegatura RSW „Prasa" W-wa Marszałkowska 8. tel. 807-11.

Kolportaż i prenumerata zakładowa: PPK „Ruch", Warszawa, Srebrna 12. Konto PKO I-16980.
Prenumeratę indywidualną przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze Warunki prenumeraty: rocznie 36 zł, półrocznie 18 zł.

Nr zam. 1731. Nakład 5362. Obj. 1¼ ark. Pap. druk. sat. kl V. 61x86/70. Lipiec 1952. Wyd. RSW „Prasa", Warszawa.
Zakł. Graf. RSW „Prasa", W-wa, Smolna 10. 3-B-21789.